

ТА ЙДІТЕ ДС ДВОРА, БО ПРИЙШОЕ МИКОЛА

фото Т. Карпінської

номери:

Дітоньки, вставайте,
Личенько вмивайте,
Чобітки взувайте,
Кожушки вдягайте.

Та йдіте до двора,
Бо прийшов Микола.
Бо прийшов Микола
Снігом наокола.

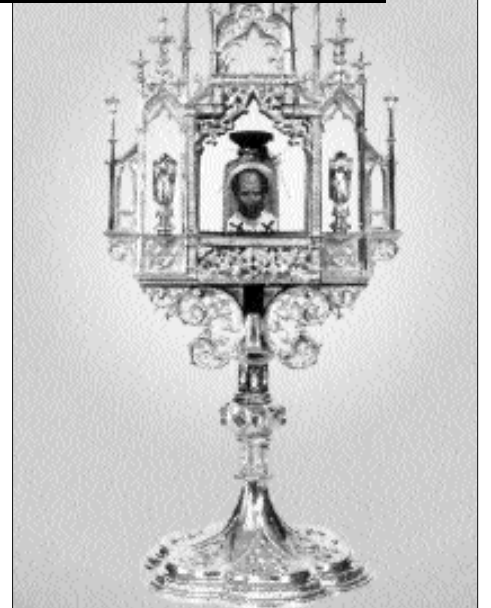
А свята Варвара
Ноченьки урвала,
Деньок приточила,
Сніжок волочила.

Деньок приточила,
Сніжок волочила,
Святого Миколу
Благала-просила:

Святий Миколочку,
Побудуй мосточки,
Побудуй мосточки
Аж до Колядочки.

А від Колядочки
Та й до Щедрівочки.
А від Щедрівочки
До Іорданочки.

Записано від
Уляни Петрівни КОТ,
с. Крулів'я, Дубровицького ра-
йону на Рівненщині

“Святий наш Чудотвор-
цю Миколаю, молися за
нас. У скрутний час на
тебе всі надії поклада-
єм. Рятуй нас на землі, в
повітрі і на морі. Твоє
цілюще миро хай оздо-
ровить Україну від злої
долі”, — саме з такими
думками приходять до
храму віруючі у ці дні,
сподіваючись підтримки
улюбленого Святого.

стор. 7

ВИЗНАЧАЛЬНА КАТЕГОРІЯ — УКРАЇНСЬКА

11 грудня 2002 року у Верховній Раді України відбулися парламентські слухання “Українська культура: стан та перспективи розвитку” з ініціативи голови ВУТ “Просвіта” імені Тараса Шевченка, Першого заступника Голови Комітету з питань культури і духовності Павла Мовчана. Ним же було розроблено проект Рекомендацій парламентських слухань.

З доповідями виступили: Голова профільного Комітету ВР України Лесь Танюк, Міністр культури і мистецтв України Юрій Богущий. На слуханнях виступили: віце-прем’єр-

міністр з гуманітарних питань Дмитро Табачник, академік Іван Дзюба, Генеральний директор Шевченківського Національного заповідника в м. Каневі Ігор Ліховий, начальник управління культури Луганської обласної державної адміністрації Михайло Голубович, заступник Генерального директора Національного центру ім. О. Довженка Сергій Тримбач, народні депутати Іван Драч, Віктор Терен та інші.

Цікаво, а ще більш — показово, що жоден телевізійний канал не підготував репортажів з парламентських слу-

хань, — очевидно, ні культура, ні її перспективи не цікавлять журналістів, переїнятих свободою слова. Можливо також, що це свідчення того, що український інформаційний простір давно вже поза межами культурного поля держави.

Так чи інакше, але слухання відбулися, і Рекомендації парламентських слухань, з урахуванням усіх зауважень і пропозицій, які були висловлені учасниками слухань, будуть представлені для розгляду Верховною Радою України.

“Слово Просвіти” пропонує своїм

Шановні учасники парламентських слухань!

Політика в галузі культури інерційно зводиться в нашій державі до фінансових аспектів, проте однобічне зосередження саме на цій проблемі, якою б вона важливою не була, криє в собі небезпеку політичної дезорієнтації, а особливо, коли з неї вилучається визначальна категорія — українська. Адже позанаціонально

жодна культура не була і неможлива в принципі. І не потрібно, більше того, небезпечно підмінювати культуру цивілізацією, а інтеграційні цивілізаційні процеси витрактувати як взаємодію та дифузю культур.

Після природного національного піднесення на початку 90-х років уже минулого сторіччя українська культура, представники якої і були ініціаторами політич-

них, економічних, соціальних і духовних змін, поступово опинилася на узбіччі “нового”, так званого “демократичного” життя разом з національною проблематикою, яку ми успадкували від колоніальної доби.

Влада, а не суспільство, втратила інтерес до української культури, до проблем її розвитку, до української мови як єдиної, що забезпечує її функціонування та

поступ. Влада виявилася не просто байдужою, а агресивною до української культури, мови, віддаючи перевагу взірцям чужої культури, культивуючи почуття ностальгії за “єдиним і неділимим Союзом”, за своїм комсомольським та партійним минулим.

Тепер уже стає зрозумілим,

Продовження на с. 3

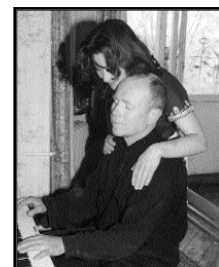
Діти і
дорослі: по-
розуміння

стор. 8—9

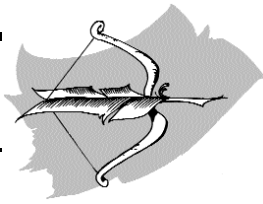
Недосол на
столі, а йод
— у крові

стор. 13

Живіть
кохаючи

стор. 15

ФАКТ | КОМЕНТАР

НА ПОКЛІН ДО МОСКВИ

Леонід Данилович їздить до Москви так часто, як не завжди їздить навіть до рідної матері. Ось і на початку грудня помчав, а разом з ним і новопризначений прем'єр Віктор Янукович, до "першопрестольної". Формальний привід — завершення так званого року України в Росії. Те, що формальний, — сумніву не виникає: рік України в Росії — це звичний пропагандистський крок Москви, за яким не стоїть ні щира дружба, ні намагання зробити щось для України-держави. А вже за рік України в Росії не розв'язано жодної із серйозних проблем, не знято жодної з існуючих суперечностей. Так, торговельний обмін між сусідами не тільки не збільшився, а й помітно скоротився. Історичні цінності, награбовані свого часу Росією в Україні, не повернуті. Золотий фонд та інші активи колишнього Радянського Союзу, присвоєні Москвою, — заморожені на так званому "нульовому варіанті". Тривалий час ігнорується пропозиція України створити зону вільної торгівлі між двома країнами. Російські політики втручаються у наші внутрішні справи — то претендуючи на українські території, то знімаючи безпідставний галас про нібито утиски в Україні російської мови.

Однак нинішня ситуація не вкладається у ці звичні рамці усталеної громадської думки — вона має свій підтекст, і доволі зловісний.

Найперше, Леонід Кучма, незважаючи на надзвичайно низький рейтинг довіри у суспільстві — 6 відсотків, за даними численних соціологічних опитувань, — зумів, використовуючи силовий тиск, посилити особисту владу.

По-друге, опозиція попри розрив на владному та мітинговому фронті, зброя не склала і готує протестні виступи на березень.

По-третє, попри старання провладних та залежних засобів масової інформації, приховати факт міжнародної ізоляції Президента Леоніда Кучми не вдалося — вона стала відомою загалом.

І нарешті, **по-четверте**, нічого несподіваного у московських симпатіях Л. Кучми не знайдемо. Маючи менталітет партотрадиційного військового заводу, який залежав від КГБ та політбюро КПРС і по-особливому фінансувався за радянських часів, пов'язуючи своє майбутнє не з державою, де він є Президентом, а з Росією, Леонід Данилович органічно прив'язаний до Москви.

У цьому світлі стають зрозумілими багато ненормальних фактів, як от: передача Росії Чорноморського флоту та укладення на невіддільних для України умовах угоди про оренду, а по суті здача Севастополя; заволодіння Росією наших нафтопереробних заводів та мережі автозаправних станцій; залучення Росії до виробництва розроблених українськими конструкторами сучасних літаків, коли вітчизняні авіазаводи змушені продукувати тролейбуси; а тепер ось ще й створення російсько-українського газотранспортного консорціуму, що фактично означає втрату Україною мільярдних прибутків від експлуатації нашої газотранспортної системи. Дорого ціною доводиться розплачуватися Україні за "стратегію" Леоніда Кучми у напрямку Росії.

Віталій КАРПЕНКО
10.12.2002

ВИЗНАЧАЛЬНА КАТЕГОРІЯ — УКРАЇНСЬКА

Закінчення. Початок на с. 1

що це добре розроблена нова політика інтеграції в "єдиний фінансовий обшак" і вона не має нічого спільного з романтичними ідеями мультикультурності, як і вільне від зобов'язань співжиття різних культур... А вже всім добре відомо на прикладі США, що суспільне співжиття без визначеної колективної ідентичності неможливе, тому в цій конгломеративній державі знання єдиної для всіх англійської мови є обов'язковим, що не спричинилося ані до ізоляції, ані до звуження культурного різноманіття її складових, ані до обмеження індивідуальних форм життя... Спільний мовний знаменник залишає достатньо простору для творчої реалізації, не лише для внутрішнього культурного діалогу, а й зовнішнього. А вже відомо, що культура є найвищим проявом національної тотожності. І Україна сьогодні на колишньому просторі Союзу є чи не єдиною державою, яка доносить ідеологічне хлам'яття космополітизму, який так дорого обходиться нам і який "нові ідеологи" намагаються ототожнити з процесом глобалізації... Накладнішою, — з огляду на власну національну перспективу, — ідеологію, аніж та, що фактично стала домінуючою в унітарній державі, не може бути. Як монетаризм в економіці, так і космополітизм в ідеології себе вичерпали. Лунка фразеологія демократичних змін є не чим іншим, як словобуддям або виправданням свідомої руйнації культурного простору України. Модернізація економіки, як показав час, неможливо здійснити ані на доктринерській основі, ані на розмитості мети: довго простояти однією ногою в човні, а іншою на березі — не можна. Єдиним ферментом, який забезпечує успіх, як засвідчують наші західні сусіди, є національні інтереси та патріотизм. Успіх забезпечує не окрема особистість зі своїми вподобаннями, а спільнота, не окремішні людські права та обов'язки, а загальнонаціональні... Ось чому людські права, на яких акцентують увагу супердемократи з більшості, неадекватні національним.

Людина все менше, — як зазначав О. Лосєв, — спроможна бути представником людства. Національне, — пояснює для супердемократів, — це константне, валентне, життєзабезпечуюче, бо воно пов'язане з широким історичним контекстом, з космологією, який у кожній нації свій. Без національної домінантності, яка присутня в кожній європейській державі, а це стосується передовсім мови та культури, ми можемо мати лише імітаційну модель держави Україна, яка по суті своїй є такою, — декоративно-декларативною... У суспільстві з економікою колоніального (сировинного) типу, з кричущими соціальними диспропорціями, несумірною політичними запитами суспільства і реальними змінами, з винародовленням та духовною деградацією, що тягне за собою підвищення рівня криміналізації, за відсутності консолідуючої культурної політики та відповідної життєзабезпечуючої, справді демократичної ідеології, ми фактично маємо суспільство периферійного капіталізму, суспільство європейських маргіналів українського зразка.

І потрібно усвідомити, що без національної української мови, без української культури, без національно-стимулюючого духу ми завжди будемо лише на узбіччі. І все, що у нас відбувається, особливо впродовж останнього року, а на загал — упродовж десяти років, відбувається за законами узбіччя, де діють принципи кримінального світу, провінційної загумінкуватості та спустошливої бездуховності.

Я зумисне педалюю на цих проблемах, аби збагнути, в якому стані українська культура, адже вона невіддільна од суспільно-політичних проблем. Можна і потрібно зупинитися на частковостях стану культури, але необхідно з'ясувати, чому, власне, влада усунулась від завдань регулювання ринку у відповідності з пріоритетами національної культурної політики. Чому влада свідомо позбулася важливого джерела доходів та нових робочих місць?

Адже за даними незалежних експертів, Міністерства культури та мистецтв України, Держкомінформу, частка продукції національної культурної індустрії на внутрішньому ринку товарів культури складає: аудіовізуальних творів — 5 відсотків, книжок — 7, кінопродукції — 5-9 відсотків... Це не є випадковістю.

Окремі прориви, які відбуваються у сфері національної культури та мистецтва, свідчать, що творчий геній української нації не потлумлений національну перспективу, а власні національні сили у всіх сферах є єдино продуктивними, бо вони оперіть на почуття патріотизму та відповідальності. Сьогоднішня влада фактично узаконила соціальні, а відтак і духовні злидні, законсервувавши їх, адже відтвореність нездоланості, пов'язаної зі зміною уряду (за винятком уряду В. Ющенка), набуває рис тривалого, замкнутого циклу. Потрібно збагнути, що ані духовне скіння, ані соціальна упослідженість не надихають митців на продуктивну творчість, спричиняють повільну деградацію... Можливо, саме цього і домагаються ті, хто, оволодівши інформаційним, а відтак, — і культурним простором, тотально ігнорують і українську культуру, і українську мову, нав'язуючи нам усе низькопробне і деморалізуюче, в тому числі і суржик. Зауважте, не російську мову, а мішанку, що, за словами відомого вченого Оксана Пахльовської, "є фантазмагоричною, мовною контамінацією", є "дзеркалом... політичного і культурного заїкання суспільства, його нездатності до зрілих, самостійних і відповідальних рішень".

На її думку, цей рівень мовної і культурної свідомості породила та система, **"в якій фальшива мова влади стала владою фальшивої мови"**... Справді, суржик в Україні став "третьою", після української та російської, **офіційною** мовою. Протягом десяти років Україна стала недорікуватою, недореформованою, неусвідомленою, недосвідченою, неусвідомленою, недорозрабованою, недорозформованою... Шановні, чи ви усвідомлюєте, що мовна атмосфера, яка витворилася в Україні впродовж останніх років, є аномальною? Потужне викривлення нашого духовного простору, мовного та культурного середовища відбувається повсякчасно: на вулиці, телеекрані, в школі, у війську, в державних установах, на радіо, в газетах, книгах... 3 ранку до пізньої ночі триває зросійщення, а по суті — засмічення. Та відбувається не просто засмічення — затруєння душ дорослих і дітей. Мовленнєва механістичність, бездумна стереотипізація породжує відповідні штампи, опорошує людину, вихолощуючи духовне, адже, шановні, в слові, — саме в ньому криється не лише інформація, але й енергія. Світлоносні мовні перлини піднімаються чорнотою мовних стереотипів, які формують відповідну лінію поведінки. Кожне слово на нас діє прямо і опосередковано, впливаючи одночасно

на свідомість та підсвідомість... Для нас чужа мова перетворюється зі знаряддя спілкування у знаряддя звиродніння. Криза мови — це криза культури, це духовна криза особи, а відтак і суспільства... Чи не зауважили ми, що слова перестали будь-що означати в нашій державі... Якщо на каналах недержавних радіостанцій (FM), які транслюють свої програми на столицю, подають української музики до 5 відсотків такі як Радіо Шансон, Гала-радіо, Радіо Довіра, Мюзик-радіо, радіо Столиця, Наше радіо, Континент, Супер-нова, Радіо Ютар, а такі радіостанції, як Хіт, Європа плюс, Русское радіо, — взагалі не використовують ані української музики, ні, відповідно, — української мови... Якщо українські національні театри, національні українські палаци перетворюються в підмошки для зальотників-"щипачів" дешевого художнього рівня та високогонорарних, якщо Рік Росії в Україні загрожує перетворитися в 350-річчя українського приниження, якщо впродовж останніх років зникли 4 тисячі українських видань, якщо більшість культурних установ перебуває на межі виживання і переходить у фізичний та моральний занепад, якщо мізерна заробітна плата працівників культури зумовлює критичне зниження професійного рівня, якщо 98,5 відсотка загальної кількості закладів культури утримується за рахунок ущербних місцевих бюджетів, тобто недофінансовуються, а отже — руйнуються, якщо за останні роки контингент учнів зменшився на 95 тисяч осіб у сільських школах, де на 100 учнів, що вчать у загальноосвітніх школах, лише одна дитина відвідує художню школу, то легко спрогнозувати майбутнє української культури і передбачити ті проблеми, які невзабарі виникнуть у нашій Україні. Кажуть, бракує коштів. Придивіться, шановні, до тих поєсів, що обперезали не лише столицю, а всі обласні та районні центри, поєсів справжніх палаців та індивідуальних храмів, та тих, хто поймає себе елітою сучасної України, то навіть їм наша культура і мова: у них усе своє...

У всьому світі шоу-бізнес є прибутковою галуззю культури, наприклад, річний обіг коштів лише в музичному бізнесі США уп'ятеро перевищує весь національний дохід Росії. На нашому ж внутрішньому відео- та аудіоринку частка вітчизняної продукції становить лише 3 відсотки — решту займає зарубіжна продукція; ненабагато краща ситуація і на ринку концертних програм, де різниця у кількості виступів та розмірів гонорарів між закордонними та українськими виконавцями не менш вражаюча. Ця диспропорція виникла в результаті відсутності дійових державних правил щодо захисту вітчизняного шоу-ринку. Як наслідок, з України, як відомо, вивозяться значні кошти,

що сприяють розвитку іноземної шоу-індустрії, тоді як структури українського музичного ринку ледь живітють.

Тому для того, щоб змінити ситуацію, необхідно вжити не лише ряд заходів щодо захисту українського музичного ринку чи бібліотечної справи, чи театральної та кіносфери, чи музейної справи, але змінити політичний клімат в Україні. Упродовж багатьох століть наш народ, усупереч заборонам та цькуванням, усупереч репресіям оберігав та виховував рідне слово. То чому тепер, у незалежній Україні, доводиться змагатися за свою мову та культуру? Парадоксально, безглуздо, незбагненно. Чи маємо свою — не позичену! — культуру зі своїми моральними та естетичними засадами, зі своєю ієрархією цінностей?.. Культура наділена значним запасом стійких форм, що не втрачають своєї актуальності протягом усіх віків. Ось тому й руйнується наша мова і наша культура тими, хто хоче владарювати на наших землях довічно. Влада грошей творить свою субкультуру, позбавляючи народ права на культуру, на її розвиток, на творчість, позбавляючи нас наших звичаїв та пам'яті.

Безпам'ятна спільнота, яка перейнята лише проблемою виживання у межах відведеного їй часу, — це неповноцінна спільнота, бездуховна, а відтак і безперспективна. Духовна спільність визначається не лише простором, але й часом. Те, що не формується нині, не компенсується ніякими діями, адже майбутнє формується не лише сущими, але й нашими попередниками...

Без найважливішого, національного компонента, який полягає в національній культурі, мові, релігії, ми можемо говорити лише про тимчасове політичне утворення. Відомий нам зі шкільних підручників Цицерон назвав факт захоплення влади особою чи групою осіб — **убивством Батьківщини**. Це **вбивство**, як на мене, триває на наших очах протягом кількох років. Ознакою цього вбивства, за висновками римського правника, є відчуження влади (алієнація) од керіваного нею народу, що спричиняється до поступового позбавлення народу будь-якого справжнього суверенітету. А культура є наріжним його каменем...

Згадувана мною Оксана Пахльовська зазначила: "Гідність мови постає не як сума парціальних (часткових — П. М.) лінгвістичних інтерпретацій, а як природний наслідок комплексного повноцінного функціонування культури"... Це вичерпна формула. І вичерпна відповідь — що потрібно нам робити, як діяти. Потрібна комплексна програма розвитку української культури і втілення її в життя, програма функціонування та розвитку української мови в українській державі.

Павло МОВЧАН

ПАРЛАМЕНТ

...Нинішні олігархічні клани, їх лідери стали державними чиновниками, стали, власне, владою. Медведчук прийшов на посаду керівника Адміністрації Президента і вже не відомо, хто править країною — Кучма чи Медведчук; скоріше — другий.

Янукович, який є главою потужного донецького клану, вже сам став прем'єр-міністром. Всі посади міністрів уряду чітко розподілені між трьома кланами, які існують в Україні. Сьогодні, на жаль, ситуація справді критична, тому що вони будують усе життя країни на користь своїх особистих інтересів.

Питання: що робити в цій ситуації? Що робити після цього державного перевороту? Безумовно, ми започаткували акцію 16 вересня, яка об'єднала майже всі політичні опозиційні сили, і ми намагалися і намагаємося об'єднати також усе суспільство для неприйняття цієї жахливої ситуації.

Іноді доводиться чути від представників більшості, що, мовляв, акція "Повстань, Україно!" нічого абсолютно не дає. Це не так. По-перше, до цієї акції Кучма планував іти на третій термін. Сьогодні він уже нікуди не йде, а радить, як достроково віддати владу своєму наступникові.

Друге: знайшовся суддя в Україні, який займає діючу посаду в суді і який порушив проти Кучми кримінальну справу за одинадцятьма епізодами.

Повна ізоляція Кучми за кордоном. Повна ізоляція Кучми в суспільстві, тому що суспільство навіть на один відсоток не підтримує цього Президента. У такому стані, безумовно, він не зможе довго перебувати на посаді.

І ми, об'єднуючи всі наші зусил-

ГРИВНЯ В

ВИСТУП ЮЛІИ ТИМОШЕНКО
У ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ
13 грудня 2002 року

ля, всі чотири опозиційні сили в парламенті — комуністи, "Наша Україна" на чолі з Віктором Андрійовичем Ющенком, соціалісти на чолі з Олександром Олександровичем Морозом і політична сила, яку очолюю я, — ми всі разом маємо взяти чітке зобов'язання: до весни прибрати Кучму від влади. І ми це будемо робити... Досить йому вже знуватися зі всієї України впродовж багатьох років! (...)

Сьогодні зять Кучми, Пінчук, — претендує поставити свою людину, Сергія Тигіпка, керівником Національного банку.

Річ не в тім, що Сергій Леонідович не фахова людина; він нормальна людина. І більшість депутатів до нього ставляться з повагою. Але річ у іншому — і я цю обставину виклала вчора на погоджувальній раді — за тиждень до голосування по Стельмаху у Верховній Раді (...) мені покладали на стіл оригінали документів про те, що збираються зробити з Національним банком.

Перший документ — це Постанова Уряду, з якою Кінах прийшов до Нацбанку. В цьому рішенні написано, що Національний банк має емітувати 3,5 мільярда гривень додаткових грошей і, за певною процедурою, провести ці кошти.

Другий документ, який я побачила, — це рішення Комісії з цінних паперів, державного органу, який дає право Торговому Дому НАК "Нафтогаз" емітувати облігації на суму 3,5 млрд. грн. І далі в інших

Фото О. Кутляхметова

документах описано, як будуть рухатися ці кошти: 3,5 млрд. грн. "намалює" Нацбанк, тобто це паперова емісія, яка дестабілізує гривню; водночас Торговий Дім, який має всього 716 тис. грн. статутного фонду, здійснить випуск нічим не забезпечених цінних паперів — тобто облігацій — на суму 3,5 млрд. грн.

Цими ж документами зобов'язано всі комерційні банки України викупити ці облігації і потім продати їх Національному банку під свої гарантії. Фактично це означає руйнацію комерційних банків. Тому що мінімум 20% вартості цих облігацій комерційні банки повинні зарезервувати своїми живими коштами, реальними активами. А це — руйнація нашої банківської системи.

І далі: перед Торговим Домом штучно створено боргові зобов'язання. Певні люди, за 3—5%

від номіналу викупили кредитну заборгованість, тобто заборгованість Торгового Дому перед певними комерційними структурами, і ці 3,5 млрд. грн. будуть сплачені певним структурам з Торгового Дому за номінальною вартістю. Тобто 97% від обсягу емісії — це будуть відмиті реальні гроші.

Куди далі підуть ці відмиті кошти? Ви ж розумієте, що цим хлопцям гривні не потрібні, вони миттєво вийдуть на ринок конвертації. Це означає, що 700 млн. американських доларів з валютних резервів Національного банку будуть покладені в кишені цих структур. А це вже є суттєве зменшення ресурсів Національного банку.

Чи замислювався хто-небудь, коли підписував ці документи, про те, що станеться з нашою банківською системою? За цих умов гривня ніколи не встоїть!

Мені показали ще три проекти подібних фінансових операцій, що їх запропоновано зробити Національному банку.

І тому це не питання особи Стельмаха, а питання нашого з вами життя. Сьогодні у парламентській більшості знаходяться керівники банків, керівники потужних підприємств, шахт тощо. Ми що, не розуміємо, що нас усіх використовують лише як інструмент?!

Торговий Дім НАК "Нафтогаз" очолює пан Кисельов, який ішов на вибори у списку СДПУ(о) під номером 29. Все це операції Суркіса і Медведчука. І саме тому він, Суркіс, учора в проході отут перед вами, вдарив мене в спину. Тому що Суркіс просто не міг стримати своєї люті від того, що всю цю інформацію я виклала на погоджувальній раді.

І останнє: ми можемо бути більшістю чи меншістю, ми можемо бути опозицією чи владними фракціями, але завжди повинні залишатися громадянами України і нікому не здавати Національний банк України.

Підготував Євген ГОЛИБАРД

17 грудня 2002 року так звана більшість 232 голосами звільнила В. Стельмаха з посади Голови Національного банку України і призначила на цю посаду С. Тигіпка. Ці "232 іменні бюлетені" також касували результати голосування за Постанову Верховної Ради України від 21. XI. 2002 року "Про прийняття у другому читанні проекту Закону України про Державний бюджет України на 2003 рік" та відібрали портфелі голів і перших заступників голів комітетів ВР четвертого скликання.

ПРОГНОЗИ

— Як Ви оцінюєте нинішню ситуацію? На якому етапі розвитку ми перебуваємо?

— Україна впродовж 10 років втрачала і, нарешті, втратила шанс побудувати в найближчому майбутньому європейську демократичну суспільно-економічну модель. Л. Кучма і К^о чітко ведуть нас, як дійну корову на налігачі, до євразійської, а точніше — московсько-імперської стайні.

Перемогу державницьких національно-демократичних сил на останніх парламентських виборах було брутально, по-хизяцьки вкрадено режимом бандократії, кримінальними кланами і п'ятою промосковською колоною. Відбулося узурпування влади режимом, який, за всіма опитуваннями громадян, має не більше 3% підтримки. Тобто 97% громадян виступають або проти нинішньої влади Адміністрації, або не мають чіткої точки зору.

— Чи можна цю ситуацію визначити як революційну?

— Можна. Проте сподіватися у найближчому часі на позитивне розв'язання цієї ситуації не доводиться. Головне тому, що лідери національно-демократичних сил не домовилися про об'єднання в єдиний блок, єдиний фронт національного спасіння, потужну фракцію чисельністю до 150 депутатів у парламенті. І опинилися за бортом, замість того, щоб нарощувати свою потугу до функціональної більшості.

І ще — дуже важливо — парламентські опозиційні сили не використовували і не використовують потужний потенціал позапарламентських прогресивних опозиційних сил, які мають свої структури, організаційні можливості і здатність впливати на людей, організувати їх.

— Отже, хто і що визначає політику держави сьогодні?

— Бандократія, яка спирається на підтримку Москви. Сьогодні політику визначають три фінансові групи: родина Кучми, київська група Медведчука—Суркіса, донецька група Януковича. Остання виросла на пільгових преференці-

ях і потужних мільярдних ін'єкціях з бюджету у розвиток вугільної галузі, яких шахтарі так і не побачили, а також на вільній економічній зоні та на так званому експерименті під патронатом Президента у металургійній галузі. Все це закінчилося величезними прибутками, нагромадженими в офшорних зонах. У підсумку, донецький клан мільйонерів прийшов у столицю

Фото Т. Карпінської

ності чіткого, прозорого, заздалегідь відомого всім громадянам плану дій, вимог, методів і технологічних кроків. Тобто необхідно поставити наш український національно-демократичний сценарій незалежнення на протипагу московському сценарію поневолення. Московський сценарій передбачає здійснити чергову переялавську зраду.

— Олега Ігоревичу, Ви намалювали картину зміцнення позиції діючої влади. Але кожне зміцнення позицій має за мету перехід у наступ...

— Тут ми вже бачимо, що Президент почав вирішувати два завдання: створення системи балансів всередині так званої більшості і ліквідація лідерів опозиції. Розставляючи на посаді людей, які один одного ненавидять (а разом

має високий рейтинг довіри в українському суспільстві, а об'єднання її з В. Ющенком і О. Морозом може якісно змінити ситуацію на користь опозиції.

— Без сумніву, влада набирає темпи у реалізації свого сценарію. Чого ще слід очікувати в її діях до кінця року 2002-го?

— Розчленування і зруйнування блоку В. Ющенка. До кінця року від "Нашої України" влада має відколоти до двох десятків парламентаріїв. Цей процес уже почався — вивали Стояна, а отже, й профспілки, що за ним стоять.

— А що далі? Що Ви бачите в кінці I кварталу 2003 року?

— Як тільки буде сформовано гарантовану монополію президентської більшості в парламенті на рівні не менше 250 голосів, слід очікувати таких кроків: перший — введення російської мови як другої офіційної; другий — ліквідація Київського Патріархату.

Інститут трансформації суспільства провів ряд досліджень динаміки суспільно-економічних процесів в Україні і громадської думки щодо цього. Отож на підставі отриманих висновків і буде свій прогноз директор Інституту доктор Олег

«СЦЕНАРІЙ НАПИСАНО В КРЕМЛІ»

України, щоб довершити реалізацію сценарію, розробленого у Кремлі. Сценарію ліквідації незалежної України. В цьому плані рік 2003-й буде для України вирішальним. Історія ставить перед нами чітке запитання і потребує від українського народу чіткої відповіді.

— Скільки людей мають заявити про свою готовність стати на захист України?

— 3 готовності побазікати — 40 відсотків, а рішуче діяти — 20 відсотків. Звичайно, за умови об'єднання лідерів усіх національно-демократичних сил, наяв-

з тим, вони всі дружно ненавидять незалежність України), він посилює їх кримінальний потенціал. Тому введення в цей пасьянс фігури Ю. Кравченка — це блискучий хід гаранта, який має на меті ще більше загострити ситуацію між різними групами більшості. Вважаю, що тепер з'являється проблеми в Азарова і Медведчука.

Те, що їм потрібно усунути Юлію Тимошенко, не викликає жодних сумнівів. Гадаю, що вони спробують це зробити до Нового року! Бо вона для них є надзвичайно небезпечною фігурою, яка

Гадаю, буде завдано удар по Філарету, далі — чвари і розв'язка на користь Москви. Третій удар — ратифікація Верховною Радою рішення щодо газового консорціуму, тобто віддання нашої енергетичної мережі Росії. Паралельно те саме буде зроблено з українськими виробниками ліків: введуть для наших ПЛДВ, а для російських — пільги. Закон про відмивання брудних грошей використовуватимуть проти національної української буржуазії, звільняючи місце на ринку для буржуазії російської і антиукраїнських колаборантів у бізнесі.

ці-ра-ен-ю-ю-вання, культури, використання трудових ресурсів.

Не виключається введення в Україну російського "обмеженого військового контингенту" для захисту російських національних інтересів і росіян. Загострення відносин з НАТО і ЄС — на порядку денному, так само як і конфлікт у зоні Чорного моря. Ізоляція Віктора Ющенка довершить фінал п'єси.

Це дуже сумний прогноз на основі розвитку тенденцій, які вже відбуваються. Щоб цей прогноз не справдився, українці мають усвідомити власну гідність і грати на захист інтересів власної

НАВЧАННЯ ЗА КОРДОНОМ

ТАРАС ГРИГОРОВИЧ
ВІРІТЬ У ШЕВЧЕНКА

Кожен катується або ж насолоджується різноманітними інтерпретаціями вічного гамлетівського запитання: бути президентом чи двірником, м'ясником чи мисливцем за метеликами, опікуватися життям у пологовому будинку чи смертю в морзі й на цвинтарі... Безліч ідей — безліч життів. Праця як втеча від себе чи шлях до Бога?..

Навіть наважившись поставити кілька крапок у житті (не варто знаків оклику!), зустрічаєш знаки запитання в елементарному: як стати хорошим (більше, ніж звично "нормальним") тим же мисливцем за здоров'ям чи смертю?..

Навчання за кордоном — одна з перспектив достатньо амбітної та цілеспрямованої людини. Люди, звичайно, є завжди різні, але запитання, від якого залежить їхнє навчання за кордоном, — завжди одне: є гроші чи немає? Останнє, вочевидь, — куди цікавіше. У пошуках способів не лише збагачується фантазія, стає гнучкішим мислення претендента на науку — його ество пізнає всі таємниці та реалії життя, примушує стати неабияким політиком (!), економістом (!), менеджером (!), а, в гіршому випадку, — вічним революціонером.

Тарас Віра — символічне ім'я і не менш символічне прізвище. Тарас Григорович Віра — українець, який вірить у Шевченка й Україну. Вірить Тарас у свої можливості стати ветеринаром-професіоналом. Престижність будь-якої професії не у близькості до влади, не у білих рукавичках "інтелектуальної діяльності" і не в грошах, вважає він. Престижність — саме в професіоналізмі, самоповазі і розвитку кожного, хто обрав той чи інший фах. Тарас мріє перевести нашу систему ветеринарної медицини з голови на ноги, зробити її основою приватної ветеринарії, відкривши тут свою клініку з європейськими технологіями і свідомістю догляду за тваринами. Вчитися цього маємо саме в них, у європейців — хоча б у сусідів-поляків, які у пострадянському просторі зробили у цій галузі просто переворот, — говорить він. Саме тому Тарас Віра вже тривалий час практикується у Польщі, саме тому здобути ступінь доктора наук там — його мрія. Однак, мріє він також повернутися в Україну чимшвидше, повернутися професіоналом своєї справи і служити тим Батьківщині.

Підготовка конкурентоздатних фахівців — свяятий обов'язок кожної держави, і кожна нормальна держава дбає про це, вкладаючи гроші у навчання таких людей на-

віть за кордоном. Прагнення і патріотизм пана Тараса поки що ігнорують наші чиновники та політики.

ЦІКАВІ РЕЧІ ВІДБУВА-
ЄТЬСЯ У НАШІЙ КРАЇНІ

— Яка ж відмінність нашої ветеринарії від "іхньої", Тарасе?

— Це — основна частка приватної ветеринарії, яка конкурує з державною службою, що, безумовно, дає можливість підвищити рівень фаховості лікарів, якість і культуру обслуговування клієнтів. У нас, натомість, немає поки що

дери громадських та політичних структур, інші відомі діячі або обіцяють допомогти, але у невизначеному майбутньому, або кажуть: кишеня не дозволяє. Виходить замкнене коло.

Звертався і до діаспори. На жаль, вона давала і дає величезні гроші нашому уряду, але ті невідомо де зникають. Тому ще один "прохач" викликає в них тільки ще одну підозру в нещирості. На Всесвітньому форумі українців я зрозумів, що подібні звернення є марними. Уже зневірився і в нашій державній владі. Є, звичайно, категорія молодих

жаними структурами, який би сприяв молодим, перспективним людям у таких питаннях (і фінансово теж).

"СПІЛЬНОТА
ВЕЛИКОПОЛЬСЬКА"
ПОДІБНА ДО "ПРОСВІТИ"
— В інших країнах є подібні
структури?

— У Польщі, наприклад, є багато можливостей для навчання польської молоді. Так, уряд постійно виділяє якісь кошти на підготовку молодих фахівців за кордоном.

Зрештою, є там громадська організація "Спільнота Велико-

Я опікуюся не лише собаками — ще котами і кіньми. Працюючи з патріархом польської ветеринарії Єжи Фрицом, зрозумів, що це — взірць лікаря, взірць культури, вихованості і любові. Коли він приїжджав за викликом в якесь село — збігалися практично всі собаки і коти. Це я сприймав як чудо. Бачив людей — дорослих і дітей — які опікуються тваринами як людьми. Діти виростають із кіньми (чи то собаками) як однолітки, члени однієї сім'ї.

Взагалі, використання коней для праці стало менш популярним у Польщі (що дуже відрізняє її від України). Особливо популярною там стає кінний туризм, рекреаційне застосування. Коні, виявляється, є чудовим засобом лікування дітей із церебральним паралічем, дітей із затримками у розвитку. Між іншим, спілкування з конями, прогулянки верхи дають дуже позитивний ефект на центральну нервову систему. Діти настільки відкриваються, стають веселими, життєрадісними, що відчувається справжня любов...

Вважається, що діти, які ростуть поряд із домашніми тваринами, є набагато відвертішими, поряднішими, навіть розумнішими, ніж діти без такої можливості.

— Порадь щось наостанок
нашим власникам коней.

— Дуже важливим є добре харчування. Якщо використовувати коня для праці на землі — знати, яку породу для цього купувати і які навантаження дозволяються. Кінь повинен достатньо відпочивати, відчувати повагу і любов господаря, гуляти з ним, мати товариство своїх родичів, таких самих тварин. Власнику коня треба дотримуватися найелементарніших умов догляду. По-перше, чистити, мити тварину, годувати не тільки сіном, але й достатньою кількістю вітамінів (морква, буряк тощо), щоб кінь почувався здоровим і доглянутим. Далі — обробляти періодично від гельмінтів та вошей, дуже велику увагу звертати на копита (професійно підковувати). Від гельмінтів ми застосовуємо препарати "Equest", "Papasur", "Equalan", "Equistro" (це все у вигляді пасти) — дуже ефективні, хороші засоби. Щоб запобігти появі вошей чи позбутися їх, я б порадив застосовувати "Бутокс", "Бутокс-50", "Байфлю"...

— Дякую за розмову, Тарасе. Редакція, прагнучи допомогти молодому ветеринарному лікарю Тарасу Вірі у пошуках стипендії на аспірантуру в Польщі, звертається до всіх державних інстанцій, фондів та громадських організацій в Україні з проханням

СКІЛЬКИ КОШТУЄ ДОКТОР НАУК?

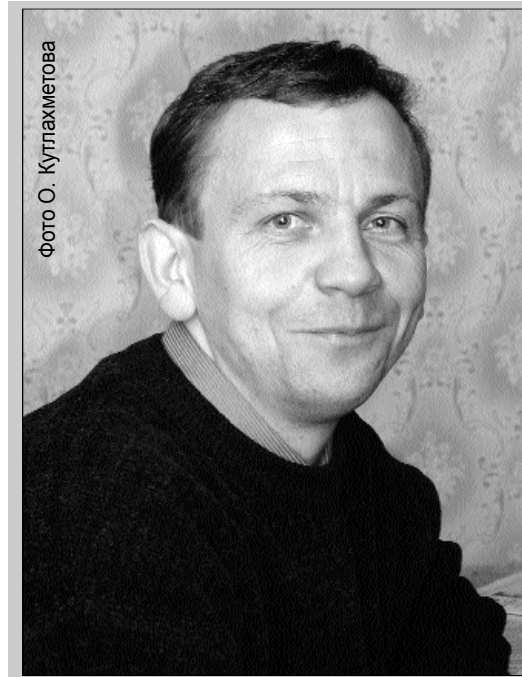

Фото О. Кутлахметова

ТАРАС ВІРА: ДОСЬЄ РЕДАКЦІЇ

Розпочав професійну діяльність як санітар та різнороб колгоспу Карла Маркса — село Домашів, Сокальського району, Львівської області (де і народився). У 1985 році за певні успіхи та наполегливість був направлений на навчання у Вишнянський радгосп-технікум. Після закінчення навчання у 1989 році працює пітером ветеринарним фельдшером вже в реформованому КСП "Полісся". 1991 року вступає до Дніпропетровського аграрного університету, звідки через рік переводиться на навчання до Львівської академії ветеринарної медицини імені С. Гжицького, закінчив її у 1995-му.

1995–1999 рр. — ветеринарний лікар у Хлівчанській державній лікарні ветеринарної медицини (Львівська область). У листопаді 1999 року запрошений на стажування до клініки міста Лешно (Західна Польща, Великопольське воєводство). Відтоді і до сьогодні — пізнає приватну ветеринарну медицину Польщі. На початку 2001 року одержує запрошення навчатися в аспірантурі Аграрної академії міста Вроцлава. Однак до сьогодні безуспішно шукає стипендію на навчання у зазначеній академії.

жодної системи ветеринарії, котра б контролювала і покращувала цю якість. Має бути чітке розмежування обов'язків приватних клінік і державної служби. Перші займаються безпосереднім лікуванням та діагностикою, друга — контролем і вдосконаленням загальної системи. Державна служба, окрім того, має наглядати і контролювати якість товарів на ринках (продукти харчування тварин і засоби догляду за ними).

— Невже є такою проблемою знайти стипендію на навчання за кордоном?

— Цікаві речі відбуваються в нашій країні. Усі без винятку і скрізь згодні з такою необхідністю — готувати фахівців для України. Але ніхто і ніде, на жаль, практично не хоче допомагати. Державні інституції в особі їх чиновників кажуть: бюджет не передбачає. Лі-

людей, для яких навчання за кордоном — не проблема. Але це, на жаль, привілейована категорія з певних кримінально-олігархічних кланів. Уже польська сторона дала згоду на моє навчання, я вже фактично є аспірантом, але брак грошей нівелює будь-які мої старання, а наша сьогоднішня державна система ігнорує ініціативу і можливості молодих українців.

Єдине, чого я поки що домогся, — лист головного державного лікаря України Петра Івановича Вербицького до міністра агропромислової політики Рижукі Сергія Миколайовича із проханням мені допомогти. Останній, у свою чергу, як мене запевняли — має надіслати це подання до міністра освіти пана Василя Кременя.

Взагалі повинен бути створений якийсь координаційний орган, керований громадськістю і дер-

польська", подібна до нашої "Просвіти", яка допомагає полякам усього світу. Вона залучає як урядові гроші, так і вклади різних фізичних та юридичних осіб, щоб допомогти тим же молодим людям у навчанні чи втіленні різноманітних проєктів.

КОНІ ЛІКУЮТЬ ДІТЕЙ

— Чи відрізняється ставлення до тварин українців і поляків?

— Тут, очевидно, варто говорити і про людей, які мають домашніх улюбленців, і про лікарів, які лікують тварин, і про суспільство загалом. На жаль, політична та економічна криза в Україні озлобила наших людей. Як правило, вони купують тварину або як ще один засіб безпеки (бойові собаки тощо), або як засіб скидання своїх негативних емоцій.

ЗАБАВА

Східна Україна влітку — справжня пустеля. Страшенна спека, безвітряні дні... Цього року мені все-таки пощастило натрапити на "Оазис" — духовно-молодіжний табір, який проходить віднедавна щороку у с. Яковлівка Донецької області. Мета його — зарадити душевній спразі сучасної молоді.

Тепер "Оазис" відбувся вдруге.

...Із туго напханими ранцями юні учасники табору ховалися в щойно нашвидкуруч поставлених наметях. Табір, як ви зрозуміли, розпочався зливаю. Та не зміг дощ загасити іскорок любові, що миготіли в очах майже шістдесятитаборовиків. Чулися з наметів звуки гітари та голосний дружний спів...

Десятиденний "Оазис-2002" організував для вірних УГКЦ с. Криничі Олександрівського району Донецької області о. Василь Іванюк. А деякі мешканці сіл Олек-

«ОАЗИС» — ЧЕМПІОН. ОТЕЦЬ ВАСИЛЬ — ПРЕЗИ-

Дві дівчини-школярки охрестилися, близько десяти вперше приступили до Святої Сповіді та Причастя — ось вам результат... небаченого досі яскравого життя серед християнської молоді.

сандрівського району прийшли на допомогу о. Василю, взявши на себе, наприклад, організацію харчування.

Сам табір — величезний спалах чогось нового, раніше, здавалося, недосяжного. З'їхалися представники молодіжних спільнот греко-католицьких церков з усієї України. Керувала "Оазисом" управа, до складу якої входили комендант, керуючий, писар, духівник, виховники, а також інструктори табору. Лекції проводилися в ігровій формі, допомагали здруженню гуртків (яких було чотири); спортивні та водні ігри включали в себе розваги, ближче знайомство учасників. Вочевидь, таких запитань як "Чим зайняти-

ся?" чи, навпаки, "Коли вже буде вільний час?" у дітей не виникало і не могло з'явитися — надто вже відрізнявся "Оазис" від давно-відомих піонерських таборів, усе тут було особливим та захоплюючим.

Опісля вранішньої "руханки" всі йшли на Службу Божу до сільської церкви.

Вечірня ватра! Так називається вогнище, котре запалювалося щовечора. Біля нього збиралися всі учасники "Оазису", аби продемонструвати свої таланти, вміня, поспівати українських народних, естрадних і побожних пісень. Цікавою особливістю ватри були виступи гуртків із власними 10-хвилинними імпрезами (те-

ми виступів визначала управа) — чого тільки не вигадували непосидючі підлітки!

Сучасна молодь може змінитися всупереч аморальному впливу вуличних компаній. Монотонні повчання вчителів та "піонерські

лагеря" — це якраз каміння стерте, це якраз провулки криві. Час уже, нарешті, зрозуміти, що зараз — XXI століття, час відмовлятися од банальних методів перевиховання.

Сама стала свідком то-

го, як недавно далекі від Церкви діти полишали табір зі сльозами розкаяння на очах, зі щирою усмішкою, вигукуючи бадьоро: "До зустрічі на "Оазисі — 2003!" Той голос, здавалося, виривався десь із глибини душі, знищував на своєму шляху все те брудне, що досі не давало йому виходу. Тепер кожен пам'ятав: існуватиме віра у скору зустріч, і Бог є завжди поруч.

...Із туго напханими ранцями щасливі юні туристи заходили до автобусів, повторюючи улюблений девіз табору: "Оазис" — чемпіон! Отець Василь — президент!"

Наталка ЛЕЛИК

ТОЧКА ЗОРУ

Молоде покоління "полегшує" свою мову: замість одного речення або кількох використовує якесь інше слово — ніби коротко й зрозуміло. Але таке використання поступово (і це цілком логічно) призведе до збіднення рідної мови, до відмирання образного мислення, і саме воно буде замінено жаргоном. Не хочеться вірити, що настане той день, коли люди будуть висловлювати свою думку жаргонною лексикою.

Виникає запитання: чому ж молоді все-таки спілкуються сленгом? Кожен пояснює це по-своєму. Деякі мої однолітки підкреслюють, що це молодіжні розмови, жарти. Слова "прикольний", "класний" означають хороший, чудовий, і вони подобаються якимось незвичним звучанням, значення їх не розуміють дорослі. Ще є така думка, що то не сучасна молода людина, яка не користується сленгом, бо, в свою чергу, сленг скорочує мовлення, а отже, співрозмовник краче його зрозуміє у молодіжному товаристві. Звісно, ці хлопці й дівчата під час розмови з батьками, учителями й людьми старшого віку сленгом не спілкуються, бо ті не розуміють їхньої думки.

Як сказала одна дівчина: "Слово "блін" вилітає з моїх вуст у дуже нервові моменти, бо навколо його постійно чуєш. Безумовно, це псує мою мову, і я розумію, що воно не додає мені поваги з боку оточую-

СЛЕНГ — ВІД

чих". А Борис повідомив, що сленг на його розвиток не впливає, але допомагає на вулиці уникнути суперечки, бо це ніби вуличний діалект, який розуміють ровесники. Антоніна говорить про те, що її сленг — здебільшого комп'ютерні вирази: "хапер", "памер", "хозер". Інших не живає, бо не хоче бути схожою на папу, а коли доводиться про щось сперечатися, то не використовує тупі, образливі словосполучення, бо переконує українською літературною мовою. Вважає, що сленг не потрібен і її друзям.

А ось інша дівчина стверджує, що сленг — це спосіб конкретніше висловити свої думки, і що навіть її мати такої думки, бо й вона сама давно використовує "гониво", "тормоз", "капець". Зрозуміло: яка "висока" культура мовлення!

Справедливі й такі думки моїх ровесників про те, що сленг нівежить мову і ним спілкуються недостатньо начитані люди, у яких бідний словниковий запас, або щоб зайвий раз не думати. Але, є молоді люди, які не потрапили під цей вплив.

Мені сподобалася думка Марини, яка щиро сказала, що сленгом не користується, намагається переконати своїх друзів, щоб не вживали тих бридких слів. Адже сленг використовують тоді, коли

бракує зрозумілих, культурних слів, щоб висловити свої думки, виразити емоції.

Взагалі, ці слова засмічують, спотворюють будь-яку мову. Сьогодні це дуже важлива проблема, адже серед молоді сленг — це мовна хвороба.

Я приєднуюся до думки Марини і сподіваюся, що цей період миттєво і молоді зрозуміє, що спілкуватися чистою українською мовою — це свідчення високої духовної культури, це гордість кожного свідомого українця, це, зрештою, престижно. Побажаю молодим людям більше читати прозу та поезію українських майстрів слова, черпати для себе і запам'ятовувати найкращі вислови прозаїків, поетів; слухати радіопередачі А. Погрібного "Якби ми вчилися так, як треба..." та "Рідне слово" Т. Теодорович, відвідувати українські театри, музеї, виставки. Тоді й мова буде багата, мелодійна, гнучка, соковита, і кожен відчує, "які чудові барви у нашій рідній мові".

Насамкінець раджу всім любителям сленгу прочитати вірш В. Дворецької "Очистимо рідну мову", вдуматися у кожне слово і "не плюндрувати мови".

Вікторія ХИМИЧ, школярка

ОЧИСТИМО РІДНУ МОВУ!

Мова... Давнє джерело спілкування і натхнення. Чому ж наше сьогоднішнє Бруд у мову занесло?

Як почую "Я ташусь" — Перша думка: що комусь Важко йти, спочить він прагне, Мабуть, ноги ледве тягне...

Виявляється ж, "ташусь" — То радію, веселюсь. Ще й "приколююсь" лунає. Чим? До кого? Я не знаю...

"Кльово". Хто кого клює? Скільки слів хороших є: "Добре", "гарно" і "чудово". Викинь те жаргонне слово!

"Блін". Це що — смачний млинець, Що його спекла хазяйка? Ні, тут смакові кінець. Слово це — брутальна лайка.

А прилипло ж до людей! Сварка чи розмова йде — "Блін" ми вчилися. Поверніть його до страви!

Ну, а "бабки"? Просто сміх. Це ж бабусі наші любі. І за що ж ви, добрі люди, Берете на душу грих?

Не чіпайте старість, прошу! Хай грошіма будуть гроші, А слова — з первинним змістом, Щоб звучали ясно, чисто, Без пояснень додаткових. Люди! Не плюндруйте мови!

Віолетта ДВОРЕЦЬКА,

НОВИНИ

ПОЛІМЕДІЙНИЙ ПРОЕКТ

У Львові волонтери журналістської екологічної громадської організації WETI створили електронну версію екологічної радіопрограми "Екогармонія". Відвідувачі першого в українському Інтернет-просторі подібного проекту (www.ecogarmony.lviv.ua) зможуть виловити актуальну інформацію про різноманітні екологічні проблеми України та світу (як-от: про глобальне потепління), бути кваліфіковано та об'єктивно поінформованими про генетично-модифіковані продукти, виявити у щоденному нашому харчуванні та житті канцерогенні речовини, пестициди тощо. "Зелені афоризми" пропонують оригінальні, дотепні вислови про довкілля та людину в ньому від стародавніх класиків і розумників до сучасних красивих та подекуди смертельних (щодо наслідків для людини) слів.

Цикл радіопередач "Екогармонія" набув популярності і як звуковий підручник у львівських школах, і як приклад соціального спрямування ЗМІ (зокрема йдеться про львівське радіо "Люкс", яке просимо не плутати із київським "Люксом").

Підготував Сашко ЗУБ

СТУДЕНТ РОКУ — 2002

13 грудня справді можна назвати днем талановитої молоді столиці, днем всіх Андріїв і студентів. Адже вже п'ятий рік поспіль завдяки Громадському Фонду Святого Андрія Первозванного та його президенту Анатолію Коваленку проводиться урочиста церемонія нагородження кращих студентів Києва.

Цього року в номінації "соціальної науки" брали участь 560 студентів, але з них лише п'ять потрапили у фінал. Перше місце посів Олексій Андрусенко — студент Національної Академії Безпеки України, який вже другий рік поспіль отримує звання "кращого студента" та щомісячну стипендію протягом року у розмірі 275 грн. А ще — можливість підключення до Київстар GSM і спортивного велосипеду.

Студент Медичного університету ім. О. Богомольця Володимир Короленко посів перше місце в номінації "природничі науки". Сергій Торба — в номінації "технічні науки".

Кращою у номінації "мистецтво і культура" стала Тетяна Плешіцева з Національної Києво-Могилянської Академії.

Найспортивнішими юнаком і дівчиною стали Дмитро Шакотько і Анастасія Безверха з Києво-Могилянської Академії, здобувши перші місця в номінації "фізична культура і спорт".

Ольга ЧАЙКОВСЬКА

КОНКУРС

29 січня 2003-го року виповнюється 85 років від дня бою під Крутами, героїчного чину цвіту української молоді: курсантів, студентів, гімназистів, що стали в обороні незалежності України. Цей день увійшов в історію визвольних змагань як день великого Чину, патріотичного запалу, звільнення від облоги рабства. Відзначаючи 85-річчя подвигу духу української молоді, оголошуємо конкурс художніх творів, присвячених цій даті.

Конкурс проводиться в трьох номінаціях: музичній, образотвірній, літературній. Просимо надсилати до редакції пісні, літературні твори, фотопропродукції картин та графі-

ГОТОВИЙ СТАТИ КАНДИДАТОМ У МОЛОДЯТА?

Фото О. Кутляхметова

Завжди готовий!

Невтішна статистика кількості розлучень приводить у розпач. Отже, люди, одружуючись, не замислюються над тим, що успіх їхнього шлюбу залежить не тільки від взаємних почуттів. Запобігти розпаду подружжя — основне завдання курсів для молодят у церкві Миколи Притиска.

Останнім часом вінчання набуло дуже великої популярності серед молоді. Просто із РАГСу люди їдуть до церкви, щоб затвердити свій шлюб перед Богом. Але не кожен знає, що вінчання — не лише красивий обряд, а велике таїнство, яке зобов'язує людей до вірності одне одному. З метою просвітництва, пояснення людям усієї суті вінчання й шлюбного життя, були започатковані курси для молодят, що відбуваються в Києві в церкві Миколи Притиска (вул. Хорива, 5). Проходять ці зустрічі щоп'ятниці о 17.00. Лекції читає служитель цього храму дякон Данило спільно з представником Українського центру гуманітарної інформації "Світгляд" пані Тетяною. Власне і відбуваються ці курси з ініціативи вищезгаданого Центру інформації і з благословення патріарха всієї Русі-України Філарета. Метою організаторів цього заходу є створення здорового християнського шлюбу і освячення його перед Богом.

Шлюб — це виховання повноцінних особистостей, котрі, вдосконалюючись у взаємній любові, вдосконалюються у служінні Богові. І тому церква ставить певні умови перед молодятами. До таких умов належать віковий ценз (спроможність до

продовження роду), ясність розуму та інші. Також не можна брати шлюб у піст, але перед самим вінчанням необхідно постити. Вінчання мають передувати заручини. Важливою умовою шлюбу є згода батьків.

Курси мають не лише релігійне спрямування. Пані Тетяна обговорює з відвідувачами соціальний бік шлюбу. Адже досить гостро стоїть питання про переривання вагітності. Так, у недалекому майбутньому планується запрошувати до бесіди медичних фахівців, адже молода сім'я часто стикається із проблемами здоров'я.

Курси велику увагу приділяють самому значенню сім'ї в суспільстві. Родина має бути міцним підґрунтям для створення могутньої держави. Тому лекції значною мірою допомагають усвідомити молодим свої сімейні обов'язки.

Щоб зберегти міцність свого шлюбу — не досить здійснити обряд вінчання. Потрібно усвідомити суть цього союзу, умови його існування, а потім уже просити Бога про його освячення.

Олександра КІЙКО

ДИТЯ МАЛЮЄ — ДОРΟΣЛИЙ ДУМАЄ

Сім'я — своєрідна держава, у більшості випадків ізольована від сторонніх. Влада: матріархат чи патріархат, в окремих випадках — демократія. Батьки: чи то одне керує угруповання, чи то дві ворогуючі сторони. Дитина — народ! З цього яказ і починає. А що робить зазвичай народ? Звичайно, відображає життя держави в усіх його спектрах. Так і дитя — є дзеркалом сімейного життя, а зокрема, стосунків у ньому. Батьки — люди дорослі, тому будь-яку небажану для інших інформацію вони можуть легко приховати. А ось малюк — справа зовсім інша. Привички дитя бути мовчазним і не розповідати про події в сім'ї можна дуже легко, проте змінити психіку людини — сумніваюся!

Візьмемо для прикладу дитячий малюнок сім'ї. На перший погляд,

звичайні стандартні персонажі, та якщо добре розібратися, то можна ясно побачити всі сварки і негаразди, що мають місце в родині. До того ж хочу зазначити, що дитина все це зображає не спеціально, а підсвідомо.

Як же розібратися, що турбує дитя, за допомогою малюнка? Дуже просто. Спостерігаючи за "карлючками" свого "малого", не думайте, що відсутність, для прикладу, тата на папері говорить просто про погану дитячу пам'ять. Причина може бути зовсім іншою: антипатія до нього, якась агресивність чи навіть ревності (мати приділяє більше уваги батьку, ніж своєму малюку). І це все лише початок. Придивляйтеся також до розмірів і зовнішнього вигляду членів сім'ї, зображених дитиною. Великі розміри та агресивні риси зовнішнього

вигляду символізують не лише впливовість, на думку дитини, даної особи в сім'ї, а також можливий страх, викликаний у малечі саме цим членом сім'ї. І наостанок, особливу увагу звертайте на кольори. Світлі і теплі кольори нехай Вас не насторожують, подумайте краще про чорний, сірий, коричневий, насичений червоний — вони можуть бути проявом того, що дитина потребує більшої уваги!

Отож, шановні батьки (ця інформація найбільше стосується саме Вас), відірвіть на хвилику од своїх справ і поспостерігайте за творчим процесом свого чада. Якщо ж такої можливості немає, то відшукайте малюнки своєї дитини, вона напевне малює у вільний час. А далі трішечки витримки — і перед вами розкриється весь дитячий світ, всі проблеми і пережи-

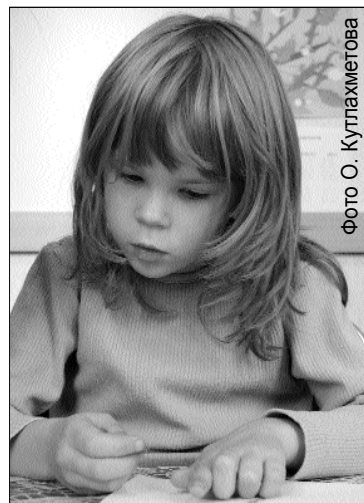

Фото О. Кутляхметова

вання малюка! Після цього процесу залишається вибрати — чи то спробувати змінити ситуацію, чи то "нехай усе буде, як є". Вперед!

ЗІРКИ — НА СЦЕНУ! А ЩО ДАЛІ?

Хто з нас у дитинстві не мріяв стати актором, співаком, "зіркою"? Хто з нас не влаштував імпровізовані концерти для родини чи двору, оголошуючи свій виступ як "найзаслуженішого" і "найнароднішого" артиста всіх часів і народів. Хто з нас, стоячи на стільці, що слугував за сцену, не бачив перед собою мільйонні аудиторії, оберемки квітів і свої портрети у кожній газеті?

На жаль, і сцена, і слава мають свій зворотний бік, про який у віці дитячих фантазій просто не здогадуєшся. І занадто рання зустріч з усіма цими підводними течіями для дитини може стати фатальною. Тим часом десятки дитячих пісенних фестивалів, конкурсів, телепрограм активно запрошують малюків спробувати власні сили, обіцяючи їм, а швидше, їхнім батькам, славу, визнання, успіх.

Дитячих пісенних фестивалів у нас справді не бракує. Перелічімо лише найвідоміші: "Дитячий пісенний вернісаж", "Чорноморські ігри", "Слов'янський базарчик", "Веселі канікули", "Азовські вітрила", "Молода Галичина", "Сімеїз", "Сім-сім", "Золотий тик", "Естрадна прем'єр ліга" плюс із десятком регіональних пісенних свят. Для повноти картини додамо "Крок до зірок" від Михайла Поплавського та Фант-лото "Надія", що перетворилося у "Зірки на сцену". На кожному з фестивалів буває до десятка лауреатів, яких хвалять із великої сцени, вручають подарунки, обіцяють велике майбутнє. Але часто на цьому для них усе і завершується, адже по-справжньому дитячого шоу-бізнесу в нас немає і ніколи не було. А більшість подібних акцій дорослі проводять самі для себе, розробляючи концепцію, збираючи журі, знаходячи кошти на проведення свята. Діти тут — лише необхідна складова процесу разом з орендою зали, залученням апаратури та зустріччю поважних гостей. І жоден фестиваль не ставить перед собою запитання: а що далі буде

з тими, кого потім будуть називати у прес-релізах переможцями фестивалю?

Свого часу відомий французький письменник Сент-Екзюпері словами Мудрого Лиса нагадав нам усім, що ми "відповідальні за тих, кого приручаємо". На жаль, переважної більшості пісенних фестивалів це правило не стосується. Перша сцена стає для дітей не трампліном для подальшого злету, а тим човном, з якого викидають щенят у бурхливе море дорослого шоу-бізнесу. І тут спрацьовує те саме життєве правило: впливеш чи ні?

Щастя, коли в цьому морі тебе підхопить твій особистий продюсер, який зробить на тебе ставку, як це сталося з Ані Лорак. Однак і це не завжди гарантує успіх. У 1997 році Юрій Квеленков узявся за "розкрутку" одинадцятирічної Аліни Лебедевої. Пам'ятаю, вперше побачила цю дівчинку на "сольному концерті", який вона давала в одній із київських шкіл. Аліна йшла по коридору і жваво обговорювала щось із ровесниками. Дитина як дитина. Але ось вона вийшла на сцену, і куди поділася її дитячість і безпосередність? Професійна пошта, правильна завчена хода, завчені до автоматизму фрази. На сцені була одинадцятирічна доросла жінка, яка розповідала своїм одноліткам про життя. Це було сумно і страшно. Так само, як і дізнатися через півроку про те, що Квеленков почав працювати з Катериною Бужинською і відправив Аліну до батьків у Дніпропетровськ. Такі закономірності шоу-бізнесу. Дорослого. І, оскільки дитячого просто не існує, доводиться всім грати за цими правилами.

Звичайно, бувають випадки, коли діти, які в дитинстві пізнали сцену, лише необхідна надовго. Однак і тут треба пам'ятати про відповідальність. Ірина Шинкарук, яка з семи років їздила зі своїм татком на гастролі, зізналася, що до останнього часу він вагав-

ся і перепитував її, чи не помилилася вона, обравши кар'єру співачки. Витримала випробування сценою і Ельзара Баталова, ті ж таки Ані Лорак та Катя Бужинська. Однак, як показує практика, це швидше винятки, які лише підтверджують правила. А правило одне: на сцені виживають не найталановитіші, а найнаполегливіші, найсильніші, найбагатші, "найзв'язковіші".

Маяковський колись сказав, що коли зірки запалюють, то це комусь потрібно. Зважаючи на зростаючу кількість дитячих фестивалів, починаєш розуміти, що це справді дуже вигідний бізнес. Нові зірки потрібні для чергових звітів, нових телепрограм, участі в концертах, реалізації нових проектів, зрештою, щоб дорослим дітям шоу-бізнесу було про що поговорити один з одним. Шкода лише, що самі діти, їхній світ, їхні особистості посідають у цих звітах, планах і розмовах чи не останнє місце. Вони — просто матеріал, який легко замінити. Ну, вийде в концерті замість Аліни Гроссу Марта Спіженко — яка різниця, головне — дитячий фактор враховано.

Звичайно, хочеться побажати успіхів і щасливої долі і Аліні, і Марті, і Христі Гриньох, і Едіку Романюті, і десяткам інших юних талантів, які сьогодні виходять на сцену. Однак, з думки не йдуть і долі Ніки Турбіної та Віки Ветрової, якими в середині 80-х зачитувався весь тодішній Радянський Союз. І хто б там що казав, але в тому, що їхня зірка так яскраво спалахнула і так швидко згасла, є частка і нашої вини. Ми відповідальні за тих, кого приручаємо.

Наталка ПОЗНЯК

«У ВАС МАЛЬЧИК ІЛІ ДЄВОЧКА?..»

Даруйте, але не знаю з котрої "нути" почати: ностальгійної чи іронічної... Йдеться про дитячу іграшку. А дитинство — це серйозно. "Золотим" воно видається тільки з висоти "метр сімдесят в капелюсі". Насправді драми там не менше, ніж у дорослих. Пам'ятні оброби, коли в подарунок отримували не бажану забавку. Не ту, про яку мріялося. Це тільки дорослі гадають, що іграшки однакові. Сьогодні все це можна списати на передумання маленької дівчинки, яку одного разу не зрозумів святий Миколай. Його ж просили: велику ляльку з довгим волоссям. Натомість біля подушки з'явився млявий Червоний Каптурик... Вереді важко усвідомити, що у святого Миколая могли бути проблеми з вибором красивої іграшки. Адже то була епоха, коли "дихали Леніним". Малечі ефективно промивали мізки казочкою про ніжність, пухнастість та милосердя великого вождя. У віці "манної каші" вони не знали різниці між "дедушкою" Леніним та Дідом Морозом. Не помічали естетичних "залисин" прилявків іграшкових магазинів. Ряди плюшевих ведмедів (цей фетіш інфантилізму, підозрюю, зациклівся в свідомості через брак фантазії) та важких пласмасових обличчя ляльок. Світло-коричневих, мов запіканка. Явно не слов'янського походження. Були ще дебели Україночки у квітках-стрічках та Росіяночки у корабліках. Чорних пупсів, незважаючи на декларацію ігноранції "чистоти крові", не клонували... Як і ляльок-чарівниць у довгих сукнях. Їх називали "німецькими". З'являлись раптово й зникали в кліп ока. Валькірії... Дратували увагу маленьких дівчаток. Усе це вже в минулому...

І старовинна ялинкова прикраса... Тріснула. Злуцилась. Поволі перетворюється на ковтун "позаторішнього" ватяного снігу, тьмяних позолоток і тирси. Надто ветха аби протиставити своїй індивідуальності глобальну крупність ялинкової "єврокулі". Сучасний рафіновано-різдвяний дизайн зелених красунь у вітринах. Іграшкова прилявка подразнює око безліччю відтінків класичної райдуги. Коли проходиш повз них, відчуваєш протяг "інородної" субкультури: ядучу дифузю дорогих парфумів, м'який шелест шиншилового манто, перспективу Оксфорду для нащадка. Та ще купу різних тонкощів і нюансів, які легко можна сплутати зі "жлобізмом" і "понтами". Ніхто не проти дорогих "бутіків". Але несмак... Мармуровим "парадним" його не закамфлюєш. Барокове склепіння, каріатиди. Мов німфи оточують самотнього відвідувача зграйка продавців. "У вас мальчик ілі дєвочка?" На "дєвочку" пропонується елегантний костюмчик. Його "ручная работа" зашкалює тисяч на три. Ох діти-діти, "золоті" ви наші мажори...

Уляна ГЛІБЧУК

МРІЯ ПРО ВЕЛИЧЕЗНОГО ЖИРАФА

Вони непосидючі і галасливі. Пустують, сміються. Діти як діти... Веселі. Навчаються у гімназії № 167, у театральній групі. Наша кореспондентка звернулася до маленьких громадян із запитаннями про іграшку. Які забавки у них є, про які мріють...

— Мене звати Іра. У мене є багато м'яких іграшок. Вони стоять на шафі. Ведмідь, слон, собака, качечка.

— Мене звати Діана. У мене багато м'яких іграшок. Ведмедик. Він вміє говорити. Є ще долматинець.

— Мене звати Таня. У мене багато іграшок. Один слон і одна миша. А ще є іграшки з Макдональдса.

— Я — Коля. Хочу розповісти про м'які іграшки. У мене є дракон, понка, гадючка, мишка... і все.

З іграшками діти не розмовляють.

Тільки граються. Про що мріють? Коля і Таня хочуть комп'ютер. А Діана мріє про величезного жирафа, котрого нещодавно бачила в Дитячому світі. Ірочка бажає забавку "касовий апарат"... Усі віддають перевагу м'яким іграшкам. Кажуть, що "тверді — неприємні". Чи дорожать своїми забавками, чи переймаються, коли котрась зламається? Не надто. Буде інша. Правда Коля сказав, що завжди "підліковує" травми свого улюбленого ведмедика. Бере нитку з голкою і зашиває. У Іринки іграшки не ламаються. "По-перше, вони м'які, по-друге, я їх не трушу, не кидаю. І взагалі вони сидять собі на шафі". Олексій, навпаки, зрадів, коли порвався його ведмедик. "Тому що він не був схожий на ведмедика. Мордочка в нього була зла..."

СОНЕЧКО

СМІШИНКИ ВІД ДАРИНКИ

Щоліта маленька Даринка відпочиває у прабабусі. Там разом з нею бувають її мама та дві мамині сестрички. Всі три сестри — шатенки, а Даринка — чотирирічна кучерява білявка. Якось бабуса й каже: "Твоя мама та її сестрички — це мої онучки, а ти — праонучка". Даринка розплакалась і каже: "От я виросту, пофарбую волосся у чорне і теж стану твоею онучкою."

"Бабусю, ти мене любиш?"
— Люблю. "А маму мою любиш?" — Також люблю. "Мама теж каже, що любить і мене, і тебе, а живе чомусь з Андрієм, якого не любимо ми з тобою... Не розумію, чому ж тоді вона розповідає всім, що живе по любові?..."

Іноді Даринка дивиться телепрограму "Крок до зірок". Їй подобаються естрадні зірки її віку — Асоля та Аліна Гроссу. На її думку, всі інші співають, як і вона. От одного разу вона на решті заговорила про дорослих співаків. "Бабусю, хіба ця тітонька вміє співати? Кричить так, що я нічого не розумію. (Це про Інеш). А от цей — найкращий співак, бо в нашому садочку всі діти його знають і співають, як він: "Кропива ти моя кропива. Тринь-трава ти моя, тринь-трава..."

Бабусю, я тільки тебе прошу катати мене на колках-баранках. А знаєш чому? Бо коли я виросту, то ти вже будеш така стара, що не захочеш, щоб я тебе катала.

"Бабусю, ми — українці, бо говоримо українською?" — І тому також. "А от мама каже, що вона теж українка, але говорить не українською, а "по-прівичке".

Даринку збираються купати. Набрали у ванну води, накидали барвистих іграшок. Мало Даринці іграшок. Тягне до ванни кицю. "Будемо разом плавати". Киця не витерпіла наруги, вирвалася і добряче подряпала дівчинку. Сидять згодом у кімнаті. Зацікавлена Дарочка в одному куті, ображена киця — в іншому. Підозріло стежать одна за одною. "Може, киця думає, що я мишка?" — філософствує вголос Дарочка.

Даринка грається. "Бозе, кицю, яка ти брудна". Відкрила пральну машину і зачинила там кицю. Спостерігає за тваринкою крізь прозоре віконечко. "Нічого кицю, будеш скоро чистенька".

Лариса БЕЗСМЕРТНА

ЩАСЛИВА СІМ'Я

«КОХАННЯ — ЦЕ ГОЛОВНЕ У ЖИТТІ»

Так вважають композитор Юрій Вертебний та його дружина Олена Данилова, цілителька і ясновидиця. У щасливому шлюбі вони живуть 18 років і виховали четверо дітей.

Юрій піднімає кришку білосніжної "України", сильними пальцями торкається чорно-білої клавіатури — піднесена музика наповнює простору кімнату. Олена зачаровано слухає, обнявши чоловіка за широкі плечі, потім, наче виноградна лоза, обвиває Юрія, погойдуються в такт музиці. Коли Юрій скінчив грати, Олена ніжно цілує чоловіка і каже з гордістю: — Ти написав прекрасну сонату!

Він її цілує, шепоче ніжні слова, і вони нагадують закоханих студентів, а не людей, що прожили у шлюбі 18 років і виховали четверо дітей.

— Як вам вдалося зберегти кохання? — дивуюся.

— Ми все чесно ділили на двох: і радість, і горе, і сльози, і сміх, — відповідає Олена. — Коли не було грошей і в порожньому холодильнику гуляв голодний вітер, ми не сварилися, не шукали винуватих, а вдвох ішли в ліс, збирали гриби, ягоди, ловили в річці рибу, щоб нагодувати дітей. Ми ніколи не опускалися до образ і докорів.

— Ми завжди вірили, що життя прекрасне і неповторне, а кохання — найвища цінність у житті, — каже Юрій. — Усе інше: слава, гроші, влада — другорядне.

Найстаршій їхній доньці

виповнилося 16. За святковим столом гомонили гості. А Юрій і Олена, заховавшись від сторонніх очей, пристрасно цілувались на балконі, забувши про все на світі. Цілувались, наче юнак та дівчина, і в ту мить вони були 18-річними, бо тих, хто вмів кохати, старість обходить сторо-

КОРИСНІ ПОРАДИ

РОСЛИНИ — ДРУЗІ ЗАКОХАНИХ

Кохання або його відсутність нерідко спричиняють безсоння, збудливо діють на нервову систему. І тут вам у пригоді стане валеріана лікарська. Виготовлені з неї препарати використовують для заспокоєння нервової системи і щоб покращити діяльність серця при надмірному нервовому збудженні, істерії, при відчутті тривоги, розумовій перевтомі, мігреноподібних головних болях, безсонні, вегетоневрозах і неврозах серцево-судинної системи, для профілактики і лікування стенокардії та гіпертонії в початковій стадії.

Внутрішньо настій кореневищ валеріани (20 г або 2,5 столові ложки) на 200 мл окропу вживати по 2-3 столові ложки 3-4 рази на день через 30 хвилин після їжі.

(Продовження в наступному випуску сторінки)

ли: "Треба вірити, що завтра буде краще, ніж сьогодні".

ЧИМ ДОВШЕ ЖИВЕШ, ТИМ БІЛЬШЕ ХОЧЕШ КОХАТИ

— Після смерті чоловіка я багато років самотня, — каже Світлана Петрівна. — Отримую пенсію, працюю консьержем, у вільний час займаюся плетінням. Хотілося б зустріти порядного, чуйного, із доброю душею чоловіка віком до 85 років. Буду турбуватися про нього, варити смачні обіді, оточу його ніжністю та любов'ю. Молоді, мабуть, думають, що лише вони вміють і хочуть кохати. Ні, чим довше живеш на світі, тим більше хочеться кохати — так влаштована людина, для якої не буває щастя без любові.

Шановні друзі! Якщо вас зацікавила доля Світлани Петрівни, напишіть їй листа і надішліть у редакцію. Її абонентський номер А 58.

ВОНА ЧЕКАЄ ЙОГО

А 52 Шановні чоловіки, найгірше покарання в світі — самотність. Самотні люди більше хворіють і набагато менше живуть на цьому світі. Отож давайте підемо одне одному назустріч і таким чином продовжимо свій вік, бо він і так короткий. Наша зустріч принесе нам радість і щастя до кінця наших днів, відведених нам природою. Але в це треба повірити, бо тільки віра може вилікувати людину. Мені 70 років. Хочу зустріти чоловіка віком до 76 років, без шкідливих звичок. Можна, щоб він був інвалідом другої групи. Бажано, щоб він мав своє житло. А якщо його немає, то не біда: в мене все є для сімейного проживання. Мене звали Мар'яна, живу в Чернігові. Ми повинні знайти одне одного завдяки "Самотньому серцю" і "Слову Просвіти", прекрасній газеті, яку сам Господь Бог благословив на добрі справи. Мій телефон у Чернігові: 8-046-22-222-27.

А 53 Три сусідки 21, 34 і 37 років шукають дітям гарних батьків, а собі — чоловіків. З місць позбавлення волі просимо не писати. Відкохаємо за всі роки самотності! 07400, місто Бровари, а/с 267.

А 54 Мене звуть Тетяна, мені 21 рік, зріст 165 см. Шкідливих звичок не маю, весела, порядна, хазяйновита. Виховую синопка, якому лише рік. Для серйозних стосунків шукаю порядного хлопця з добрим серцем. 07400, місто Бровари, а/с 267, для Тетяни.

ВІН ШУКАЄ ЇЇ

А 55 Склалося так у житті, як у того чоботаря, що постійно без чобіт. Жінки, з якими я зустрічався, бачили в мені переважно друга. У сердечних справах я був для них незамінним порадником і, ніде правди діти, мої поради частенько ставали їм у пригоді. Але для себе поради я так і не знайшов. Зараз мені 30 років. Середнього зросту і середньої статури. Маю вищу освіту. Натура романтична. На людях я майже завжди веселий і компанійський, та коли залишаюся сам...

Життя примушує бути господарем і господинею в домі. Тобто думаєш, як заробити гроші і разом з тим, як приготувати консервації на зиму. Хоча, коли згадуєш, що то все лише для себе самого, руки опускаються. Бо не навчений жити для самого себе.

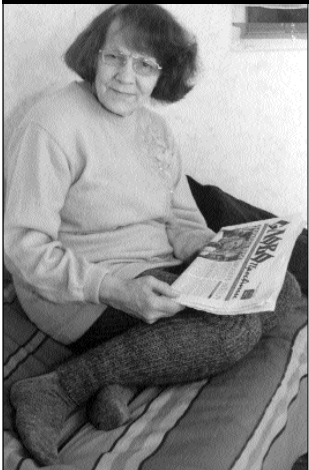
Знаю, що дуже багато людей є подібних до мене, і самотність для них — важкий хрест. Хай вони напишуть мені і, можливо, я зможу стати їм у пригоді, а, можливо, і навпаки. Можливо, серед цих людей буде та єдина, яку шукаю вже дуже давно...

21037, Вінниця-37, а/с 4505.

А 56 Я живу в Криму. Мій дім стоїть у мальовничому місці — під лісом, на височині, звідки видно далеко-далеко! Навколо панує тиша, повітря чисте, прозоре, пахне медом і квітами. Дотримуюсь здорового способу життя, працюю на власній землі, вирощую троянди, овочі, маю корів, які дарують мені свіже молоко, духмяне, солодке, дуже смачне. Для повного щастя не вистачає мені гарної господині, працюючої, веселої, щирої, ніжної. Трохи про себе. Зріст 169 см, вага в нормі, я гнучкий, підтягнутий, можна сказати, спортивний. Вік у мене солідний, але я відчуваю себе молодим — робота в руках аж горить! Можливо, до нового року продам будинок і подамся жити на Житомирщину, звідки родом. Але якщо зустріну гарну жіночку, яка скаже: "Не продавай свій будинок! Будемо жити у Криму" — я залишуся тут. Забув додати, що маю вищу освіту і різнобічні захоплення. Наприклад, лікарські рослини, у яких непогано розбираюся. Я не розбещений і не розплескав своїх почуттів. Шкідливих звичок не маю. Спиртне зовсім не вживаю, ніколи не палив, кави не п'ю. Людина я серйозна, працююча — таку і жінку шукаю. Пишіть!

А 57 Шукаю бідненьку, худеньку жіночку 54-62 років, яка погодиться переїхати до мене. Мені 64 роки, зріст 160 см, не палю, але з добрими людьми можу випити, щоб життя не здавалось таким сумним. А взагалі я не жадібний, не підступний, лагідний та надійний. Пишіть мені! 49023, Дніпропетровськ, до запитання пред'явнику посвідчення 913477.

ЗНАЙОМСТВО

РЕВНОЩІ — ТО ХВОРОБА

— З чоловіком жили ми дружно, але перші три-чотири роки дуже він мене ревнував, — згадує Світлана Петрівна. — Бувало, повертаюся ввечері після занять в інституті, зайду до подружок у гуртожиток, забалакаємось. Приходжу додому пізно, чоловік сердито допитується: — Де була?! З ким?! Кажі правду!

Терпляче пояснювала, де була. Згодом — знову та

НЕМАЄ ЩАСТЯ БЕЗ

Світлана Петрівна має дві вищі освіти, має пенсію і роботу. Та немає в неї гарного друга для душі...

сама історія. Терпіла я терпіла, але нарешті набридли мені його підозри і ревності, не стрималась та й кажу: — Перестань мене ревнувати! Зрозумій: якщо схочу роги тобі наставити, ти ніколи про це не дізнаєшся! Тому краще довірся мені і веди себе так, щоб у мене ніколи не виникло бажання зраджувати.

Замислився чоловік над моїми словами і перестав влаштовувати сцени. Але, щоб не травмувати його душу, я намагалася після тієї розмови раніше приходити додому, а якщо затримувалась, обов'язково телефонувала і попереджала про це. Проживши у шлюбі 37 років, переконалась, що ревності — то хвороба, вияв чоловічої слабкості. Сильний і мудрий чоловік задушить у своїй душі ревності, щоб не принижувати кохану підозрами. Але і жінка, якщо їй не бай-

дужий чоловік, повинна поводитися так, щоб не давати йому приводу для ревності.

ЗАВТРА БУДЕ КРАЩЕ, НІЖ СЬОГОДНІ

— Коли я викладала у технікумі, з однією моєю ученицею сталася біда, — продовжує Світлана Петрівна. — 16-річна Олена Р. кохала 18-річного юнака. Але він зрадив її і почав зустрічатися з іншою дівчиною. Для Олени це був страшний удар. Дівчина втекла з дому, сховалася на горищі і навіть намагалася повіситися.

— Не роби цього! — переконувала я дівчину. — Ти ще зустрінеш справжнє кохання, будеш щасливою. Треба вірити, що завтра буде краще, ніж сьогодні. Мені вдалося відмовити дівчину од самогубства, вона закінчила технікум, потім вийшла заміж за молодого офіцера. Зустріла мене якось на вулиці і подякувала: — Спасибі, що в ту важку хвилину підтримали морально! То було несправжнє кохання, а справжнє я зустріла лише тепер. Ви були праві, коли каза-

УСМІШКА

— Ви не хочете придбати японського робота, який сумлінно виконуватиме всю домашню роботу? — запитує менеджер бізнесмена.

— Навіщо гроші витратити, якщо в мене для цього є дружина?

“Без дружини хата, наче небо без сонця”.

• Сторінку підготував Олег ГУМЕНЮК

НАША СЛАВА

Під холодним осіннім дощем біля Будинку меблів Олександр Дзекун чекав знайомого драматурга.

— Запропонували поставити новорічну казку, — пояснює Олександр Іванович. — Чекаю драматурга, щоб подивитися текст. Я ніколи не ставив для дітей, але треба якось жити: у мене дружина, донька. От і взявся за казку, душа лежить до іншого.

— До чого?

— Мрію про серйозні, глибокі спектаклі за творами геніальних українських письменників, п'єси яких жодного разу не бачили сцени: Тодося Осьмачки, Івана Багряного, а також нашого сучасника Валерія Шевчука. Хочу поставити гостросоціально сучасні українські п'єси. Для цього і приїхав в Україну, але немає тут для мене роботи. виявився непотрібним, — з гіркою каже режисер.

— Якщо лауреат премії імені Котляревського і лауреат "Київської пекторалі" не може знайти роботу, то чим же займаються керівники нашої культури?!

Олександр Іванович не встигає відповісти — несподівано з підземного переходу з'являється мокрий, як хлющ, драматург.

Ховаємося від дощу в Будинку меблів.

— Цікаво, хто це купує? — дивується драматург, розглядаючи яскраву каналу за 5 тисяч гривень. Хіба в чесних людей є такі шалені гроші? Наприклад, я півроку пропрацював з одним театром, але до цього часу не заплатили ні копійки!

— Я теж зараз без роботи і без грошей, — тяжко зітхає Олександр Іванович і питає мене: — Мабуть, у журналістській справі ідуть краще? Хоч ти можеш собі купити таку каналу?

— Та ви що, глузуєте з мене? — ображаюсь і вивертаю кишень. У них лише 17 гривень, а до зарплати ще 2 тижні. Отак живе інтелігенція!

На 3 гривні 60 копійок замовляємо каву в кав'ярні.

— Подивись мою п'єсу, — пропонує Олександр Іванович драматургу, виймаючи з папки рукопис. Режисер гортає

Коли Тарас Петриненко співає: "Україно, Україно, після далечі доріг вірне серце твого сина я кладу тобі до ніг", українцю Олександр Дзекуну боляче слухати цю пісню. Бо він, відомий театральний режисер, народний артист Росії, лауреат премії імені Котляревського, лауреат "Київської пекторалі", постановник 80 спектаклів, повернувся з Росії на Батьківщину відроджувати український театр, але виявилось: такі нестандартні режисери, як Дзекун, Укра-

СУМНА ПОСТАТЬ РЕЖИСЕРА НА ТЛІ ОСІННЬОЇ МЖИЧКИ

п'єсу, незадоволено каже: — Ти знову переспівуєш старе!

— Сашко, а чого ти хочеш?! — ображається драматург.

— Хочу, щоб дітям було цікаво на виставі. Хочу відірвати їх від Інтернету, від комп'ютерних ігор в кілерів та маніяків і повернути до історії свого народу. Щоб діти усвідомили себе українцями. Розумієш?

— Добре, я спробую написати те, що ти хочеш. Послухай сюжет. Іде козак на коні, везе торбу подарунків. Раптом з лісу виходить дід із ціпком...

У цю мить до нас підходить замузаний хлопчина років 10 у рваній куртці.

— Дайте на хліб, — несміливо просить він. Вивертаємо кишень, назбираємо купу монет.

— У тебе батьки є?

— Мати є і батько. Мати хворіє, не працює. А батько поїхав навесні на заробітки, але ще не повернувся, — відповідає хлопчина. Схоже на те, що це не завчена легенда, а правда.

— У театрі ти коли в останній раз був?

— У театрі?! — здивувався хлопчина. — Не знаю...

Він пішов просити до іншого столика, а Олександр Іванович з болем вигукує: — Ось про що треба писати п'єси! І так їх ста-

вити, щоб тим, хто вкрав у цього хлопчика дитинство, хоч на мить стало соромно!

Драматург поїхав додому, а ми з Олександром Івановичем блукаємо київськими вулицями.

— Не можу повірити, щоб такому відомому режисеру, як ви, не запропонували роботу!

— Пропонують, але що? Ось один приклад. Викликає якось мене можновладець від культури:

— Олександр Івановичу, постав цю п'єсу, — каже і дає рукопис. Читаю і розумію, що це — примітивщина, убозтво, написане бездумним графоманом.

— Це неможливо ставити, — кажу. — Люди сміятимуться.

— А яка тобі різниця? П'єсу написав банкір, він же і гроші дає на постановку. Гонорар тобі забезпечений. Чого ти ще хочеш? — Але на афіші буде моє ім'я! Люди побачать і скажуть: "До якої гідоти опустився Дзекун". Ні, я краще Хрещатик підмітатиму, ніж таке ставити буду!

— Тоді вибачай, — розвів руками можновладець від культури. — Тобі не здається, що ти занадто принциповий? Не забувай, у які часи ми живемо!

— Інша ситуація, — продовжує Олександр Іванович. — Приношу відомому діячеві культури п'єсу з української класики,

прошу допомогти поставити. Прочитав він рукопис, хвалить: — Гарна річ! Це саме те, чого нашим театрам бракує. Будемо ставити. А яку роль в твоїй п'єсі гратиме моя дружина?

— Я розгубився, — зізнається Олександр Іванович, — і кажу йому відверто: — Про це я і не подумав заздалегідь. Що ж тепер робити? Усі актори в мене вже є...

"Діач" одразу втратив інтерес до п'єси і пальцем не поворухнув, щоб допомогти поставити її. Ось чому я не маю в Україні роботи...

— Мабуть, ваша особиста драма в тому, що ви занадто принциповий, занадто порядний для нашого корумпованого суспільства, в якому майже скрізь владу і гроші захопили нахабні нездари?

Олександр Іванович не відповів. Замислений, він стояв під холодним осіннім дощем на Софійській площі. Краплини ставали по обличчю режисера, ніби зажурене київське небо оплакувало його ненароджені спектаклі...

Шановні друзі! Якщо ви можете морально чи матеріально підтримати талановитого режисера, допомогти йому реалізувати творчі задуми,

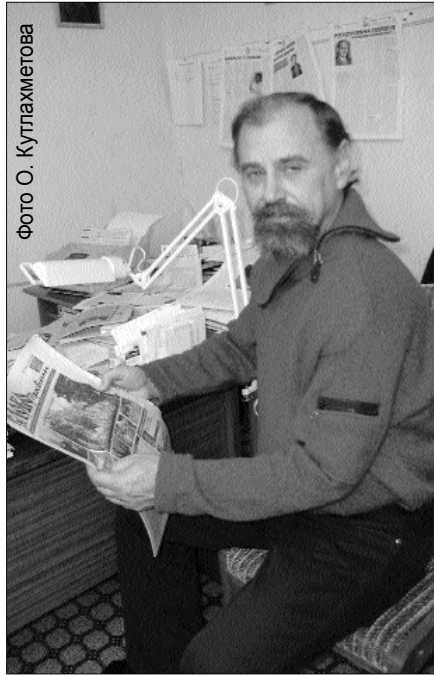

Фото О. Кутляметова

ЮРИДИЧНА КОНСУЛЬТАЦІЯ

МІШОК КАРТОПЛІ ПРОДАВ ЗА ДОЛАР

Минулої неділі поїхав мій батько на базар в Обухів продавати картоплю. Під вечір зупинилася біля нього якась іномарка. Виходить з неї двоє мордатих у чорних шкірянках, питають: "Старий, почім картоплю продаєш?" Узяли в батька мішок, вкинули собі в багажник, розплачувалися десятидоларовою купюрою. Приїхав батько додому, роздивились ми при світлі ті долари і зрозуміли, що обдурили батька мордаті. На один долар доклеїли нулі.

— Так оце я, старий дурень, за долар продав цілий мішок картоплі?! — бідкався нещасний батько і від переживань до ранку не заснув.

Шановний юристе, розкажіть нам, як, не маючи спеціальних приладів, визначити, де фальшиві долари, а де справжні?

Олена ГУЗЯР, Київська обл.

Коментує лист читачки юрист Віталій Анохін: — При частковій підробці грошей додаткові нулі домальовуються або доклеюються. Підробку можна помітити або відчутти навіямаці. Щоб не дозволити себе ошукати, розраховуйте в добре освітленому місці. Майте при собі справжні доларові купюри різної вартості або добре запам'ятайте, як вони виглядають, щоб була можливість порівняти купюри. Усі розрахунки проводьте у присутності двох-трьох надійних людей, які підтримують вас і стануть свідками у випадку конфлікту. Запам'ятайте такі правила. 1. Папір справжніх доларових банкнот має трохи сіруватий або жовтуватий відтінок. Для захисту в його поверхню введене білкітні та червоні шовкові волокна. 2. Відмовляйтесь од зношених доларових купюр. Фальсифікатори, щоб приховати вади підробки, навісмісно надають грошам ефект новизни, забруднюючи їх, мнучи та тонуючи. 3. Уважно розглядайте портрети на доларах, бо підробити портрети дуже важко. На фальшивці відсутні тонкі концентричні лінії ока. 4. У підроблених банкнотах цифри порядкових номерів виступають з ряду, нахилени, відстань між ними нерівномірна. 5. Фальсифікатори менше уваги приділяють зворотному боку банкноти, тому слід її розглядати уважно.

Є ВИНАХІД

Чотиримісний блакитний велосипед стрімко мчить Хрещатиком, гальмує на майдані Незалежності.

— Оце клас! — у захваті вигукують хлопці і дівчина. Питають власника веломашини Віктора Гритчина: — Можна нам покататися?

— Сідайте.

Гритчин кладе мозолясті руки на кермо, займаючи місце водія. Сідаю справа від нього, а молодятам дісталися два місця позаду. Дружно натискаємо на педалі — веломашини швидко розганяється, несучи нас головною вулицею столиці. Кияни проводжають нас здивованими поглядами: на жаль, Київ давно звик до смердючих "мерседесів" та потворних "джипів", а от безшумний елегантний велосипед на Хрещатику — дивина.

— Як багато років присвятив розробці велосипедів, — натискаючи на педалі, пояснює Віктор Гритчин. — Сконструював 44 варіанти веломашин. Випробовуючи їх, проїхав Україною 45 тисяч кілометрів. Оцей чотиримісний велосипед, на якому ми зараз їдемо, МК-02, важить з інструментами 100 кг і розвиває швидкість до 35 км за годину.

— Які переваги у велосипеді порівняно зі звичайним автомобілем?

— Велосипед — екологічно безпечний

ШУКАЮ РОБОТУ

Колишній військовий розвідник шукає адміністративну роботу, де потрібно досконало володіти англійською мовою. Телефон: 212-35-31 — Ігор.

МРІЯ ВІКТОРА ГРИТЧИНА

"Я хочу, щоб кожна українська сім'я мала недорогий і надійний велосипед, — каже конструктор з Мелітополя Віктор Гритчин. — Тоді повітря в наших містах і селах стане чистішим, залежність України від поставок закордонних енергоносіїв зменшиться, а українці менше хворітимуть і житимуть на кілька років довше".

вид транспорту. Він не забруднює повітря, не шумить, не потребує дорогого бензину. Велосипед безпечний для здоров'я людини, їзда на велосипеді — це ефективна профілактика серцево-судинних хвороб, багатьох захворювань нервової та ендокринної систем. Велосипед коштує у кілька разів менше, ніж автомобіль, що дуже важливо для нашої країни, де більшість населення — бідняки.

— Які переваги велосипеда перед звичайним велосипедом?

— Одне колесо велосипеда витримує навантаження до 300 кг. У причепі до мого МК-02 я перевозив 120 кг картоплі. Вело-

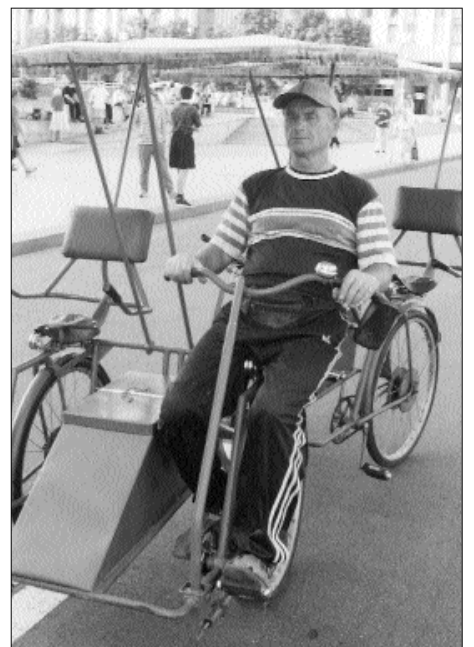
білі захищає пасажирів від дощу та спеки. Важливо врахувати психологічний чинник: на одному велосипеді одночасно може їхати ціла сім'я, це об'єднує людей.

— Колись у Микити Хрущова була грандіозна мрія — забезпечити кожну радянську сім'ю недорогим автомобілем. На жаль, та мрія виявилася мильною бульбашкою.

— Моя мрія цілком реальна — забезпечити кожну українську сім'ю велосипедом. Якби вдалося налагодити серійне виробництво моїх велосипедів, вони були б недорогі, сім'я середнього достатку протягом 3-х місяців могла б назбирати кошти на придбання велосипеда.

— Яка допомога вам потрібна, щоб мрія здійснилася?

— Потребую моральної, матеріальної та організаційної підтримки для налагодження серійного виробництва велосипеда. Усіх, хто зацікавився моїми проектами, прошу телефонувати: (06192)33937 або писати за адресою: Запо-

рільська обл., місто Мелітополь, вул. Симферопольська, 189, Гритчину Віктору Васильовичу.

На фото автора: Конструктор за кермом велосипеда МК-02. На жаль, велосипед на Хрещатику — дивина.

Сторінку підготував Олександр ГУМЕНЮК

ПРОБЛЕМИ З ЙОДОВАНОЮ СІЛЛЮ

Нещодавно в столичній міській державній адміністрації представники Національної ради жінок України, Всеукраїнського жіночого товариства імені Олени Теліги та Союзу українок, еліта медичної, біологічної та хімічної наук заявляли, що країні загрожує смертельно небезпечна катастрофа. Приводом для такої заяви громадських організацій, науковців, фармацевтів та практикуючих лікарів стала Постанова Кабінету міністрів України від 26 вересня 2002 року про затвердження Державної програми "Профілактика йодної недостатності населення України" (№ 1418). Йдеться про нову для українських медико-соціальних реалій методику вирішення дуже давньої проблеми ендемічних зон України, тобто регіонів, де прослідковується тотальне порушення балансу йоду в людському організмі.

Солідні громадські організації, чимало авторитетних науковців та працівників медичної сфери у відповідь, не зважаючи на рекомендації загального йодування ООН та Unisef, звинувачують держструктуру у "науковій некоректності деяких тверджень у програмі, що може спричинити серйозну шкоду в разі точного виконання її вимог, зокрема, повного вилучення не йодованої солі з торговельного обігу". Як стверджували на "круглому столі" відомі науковці, подібне тотальне використання йодованої солі за рекомендацією ООН в США, Німеччині, Нідерландах та Сербії призвело до зростання захворювань, пов'язаних із гіперфункцією щитовидної залози, тобто до дифузних токсичних зобів. Звідси — побоювання безконтрольного використання йодованої солі в Україні, зокрема, в

районах із нормальним балансом йоду в організмі, що може призвести до гіперйодизації. З іншого боку, визначення ендемічних регіонів та індивідуального балансу йоду в організмі залишається не менш складною проблемою. Одною методикою досліджується сеча, іншою — кал, в одному випадку знаходиться К₂О₃, в іншому — К₂О, і так далі, що ставить під питання кінцеву об'єктивність і сталість досліджень.

Найбільше занепокоєння викликає те, що йодуватиметься сіль неорганічним йодом (К₂О₃) і міститиме, відповідно, токсичний галоген. Подібна токсичність, як запевняють науковці, може призвести до порушень роботи шлунково-кишкового тракту, до деформації ендокринної, імунної та інших систем організму. Якщо ми забезпечимо населення України

йодом у подібній сполучці, масмо забезпечити однаковою мірою і селеном для збалансування дії йоду на організм, заявив доктор медичних наук В. Н. Корзун. Неорганічний йод, котрий ми вносимо таким чином в організм, не йде безпосередньо в аорту, а лише в кров, тобто небезпека гіперйодизації очевидна. Діти і вагітні жінки — ще складніша проблема, тому вживання ними неорганічного йоду потрібно суворо контролювати.

Адвокатом постанови Кабміну щодо тотального йодування солі виступила Ірина Валеріївна Семерунь, головний спеціаліст сектору гігієни харчування Головного санепідуправління МОЗ України. Головними аргументами Міністерства прозвучали "серйозні попередні дослідження науковців щодо йодозабезпечення регіонів України", "моніторинг якості йодованих продуктів" та "відносна доступність, тобто дешевизна йодованої солі порівняно із морепродуктами".

Відомі науковці і медики, натомість, говорили про неправильний — абсолютно не індивідуальний — підхід Міністерства до розв'язання проблеми йодонедостатності, про абсолютну перевагу і нешкідливість морепродуктів із органічним йодом, про можливість виробляти вітчизняні водорості та інші морепродукти (на базі Сивашу і Чорного моря), чим можна їх достатньо здешевити, про ймовірність йодизації кухонної солі не токсичним К₂О₃, а органічною сполучкою К₂О, як то роблять Сполучені Штати (хоча остання і є менш стійкою у солі). Певні медики щодо останньої проблеми вибору сполучки йодизації кухонної солі висловились абсолютно категорично: Unisef та Міністерство охорони здоров'я вже уклали угоду і любіють економічні інтереси виробника К₂О₃, тому зупинити виробничу машину, як і тотальну йодизацію солі в Україні, практично неможливо.

Зрештою, громадські організації Національна Рада жінок України, Всеукраїнське жіноче товариство імені Олени Теліги та Всеукраїнська жіноча організація "Союз українок", чимало провідних медиків, науковців у галузі біології та хімії, фармацевтів прийняли звернення до уряду із вимогами проведення широких наукових досліджень щодо йодозабезпечення населення України, коригування програми "Профілактика йодної недостатності населення України".

Підготував
Олександр СОЛОНЕЦЬ

ПІДСТУПНІСТЬ ГІПОКСІЇ

Нещодавно столичне видавництво "Юніверс" випустило в світ книгу "Практикум зі східної медицини в умовах України". Її автор — видатний український фітотерапевт, гомеопат, фахівець у галузі східної медицини, директор департаменту медицини Дому Європи в Києві, член-кореспондент Української екологічної академії наук, автор низки медичних книг і брошур Володимир Константинов, який, отримавши медичну освіту, понад три роки прослужив начальником медичного пункту й аптеки окремої військової частини в місті Острозі Рівненської області. Він розповідає: "У ті роки знахарство в Україні переслідувалося, але все-таки на острозькому ринку жінки похилого віку продавали лікарські трави і суцвіття, могли дати тямущі поради. Я вчився у них. І справді, ввівши на свій страх і ризик фітотерапію в свою лікувальну практику, переконався в тому, що вона успішно конкурує з офіційною рецептурою, з продиктованими у військовій медицині суворими стандартами лікування".

До книжки "Практикум зі східної медицини в умовах України" ввійшли фундаментальні праці автора, де на високому науковому рівні подаються комплексні методики лікування шкірних, гінекологічних, серцево-судинних захворювань, ендокринних та передпухлинних патологій, хронічних хвороб опорно-рухового апарату. В. Константинов розповідає випадки зі своєї лікарської практики. Так, у 1959 році у Львові йому як практикантові доручили вести історію хвороби одного тяжкохворого. В 24-літнього юнака розпочалася самочинна гангрена нижніх кінцівок. Лі-

тача кисню) може призвести до вкрай тяжких наслідків в організмі новонароджених, зокрема до самочинної гангрені. Основні причини гіпоксії — це паління тютюну, накурене помешкання, шкідливе виробництво із запахом ацетону, бензину, нітролаків тощо.

Унаслідок припинення паління тютюну, щоденних ванн для ніг із

відваром лікарських трав, уживання медикаментів, лікувальної фізкультури та дієтичного харчування стан здоров'я М. значно поліпшився. "Хворий заявив, що з палінням покінчено назавжди і він щодня виконуватиме приписаний йому (за розробленою мною під керівництвом лікаря схемою) режим праці та відпочинку. Особливо було акцентовано його увагу на неприпустимості паління і тривалих переохолоджень".

Але в 1963 році Константинов знову зустрів свого колишнього пацієнта в лікарні: "Я побачив каліку без обох ніг та обох рук, але в зубах він тримав цигарку "Біломорканал"... Він так і не зміг позбутися своєї шкідливої звички — паління і нічого з того, що я і його лікар призначили йому, не виконував. І от наслідок — він на лікарняному ліжку без рук і ніг. Хлопець заявив, що він уже змирився зі своєю долею і очікує нової операції. Ліву ногу треба було ампутувати повторно, але вже вище коліна".

Володимир Константинов пише: "Сучасна наука не може точно визначити час на життєвому шляху людини, коли внутрішньоутробна гіпоксія (якщо вона мала місце) виявить себе з усією своєю безвихідністю і невідворотністю. Я можу лише констатувати, що впродовж останніх десяти років поширення паління, вживання алкоголю, наркотиків та ураження організму громадян України, як чоловічої, так і жіночої статі, всілякими інфекціями — головних наслідків гіпоксії, шло дуже інтенсивними темпами. В унісон цьому процесові здоров'я дітей та підлітків дедалі меншає, а хворих дедалі більшає... Постійні депресивні

ПРО-ЧИТАННЯ

стани й відсутність уміння, а головне — бажання пристосуватися до нових умов життя, виявивши волю, наполегливість, цілеспрямованість тощо — теж наслідок локальної гіпоксії. Дивними цю психічні відхилення я називаю тому, що на найбанальніші життєві труднощі реакція цих осіб абсолютно неадекватна.

Дедалі частіше засоби масової інформації повідомляють про підлітків, які наклали на себе руки, про покинутих у пологових будинках дітей, про матерів-дітовбивць, про військових, які дезертирували з військових частин тощо. Причину варто шукати в патології внутрішньоутробного розвитку кожного окремо індивідуума, а також у перші місяці і навіть роки його життя... Якщо майбутня породила, будучи вагітною, курить, вживає алкоголь, бере участь у родинних конфліктах і всіляких з'ясуваннях стосунків, переохолоджується і піддає свій організм іншим шкідливим впливам, то всі ці негативні чинники однаковою мірою відбиваються і на ще не народженій дитині. Всі ці негативні рушії поведінки майбутньої матері ведуть, передовсім, до спазмів кровоносних судин і розвитку на цій основі локальної гіпоксії як в організмі матері, так і в організмі плоду... Зазвичай гіпоксичний синдром каталізується під впливом тютюну, алкоголю, прихованих фокальних інфекцій та інших шкідливих чинників".

Лікар Володимир Константинов робить висновок: "Потрібна не формальна, а всебічна, науково і практично обґрунтована охорона материнства. Наполегливе запобігання внутрішньоутробній гіпоксії, а також лікування її, усунення чинників, які викликають її і сприяють їй. Як на мене, в цьому одна з реальних першооснов поліпшення здоров'я нації, подолання негативних демографічних тенденцій".

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ

ЛЮДИНОЗНАВСТВО

СКАРБИ, ВЛАСТИВІ КОЖНОМУ

Нещодавно в Києві перебувала генеральний директор філіалів Всесвітнього Духовного Університету Брахма Кумарі в СНД та країнах Балтії, директор музею Духовного знання й Раджа-йоги в Делі, національний координатор жіночого крила навчально-дослідного фонду Раджа-йоги (Індія) пані Б. К. Чакардхарі, яка ділилася своїм 45-річним досвідом вивчення духовної мудрості та практики медитації Раджа-йоги з постійними слухачами Київського центру Університету Брахма Кумарі.

Час, який ми зараз переживаємо, вона назвала часом пітьми. "Якщо, споглядаючи пітьму, ми лише нарікаємо, не знаючи, як її позбутися, пітьма нікуди не дінеється, — ділилася своїм досвідом пані Б. К. Чакардхарі. — Щоб пітьма зникла, потрібно запалити світло". "Перед людьми постають найрізноманітніші обставини, — продовжувала далі лектор. — Якесь обставини підкоряються нам, а якесь — ні. Проблему — це наче виклик людині. І сильні приймають цей виклик. А ті, хто слабкий, не можуть відповісти на нього. Якщо ми розуміємо, хто ми є насправді, то зможемо розв'язати всі проблеми".

І наостанку пані Б. К. Чакардхарі сказала: "Не втрачайте своїх скарбів — щастя, сили, любові та спокою. Станьте тими, хто дарує. Не ставайте тими, хто просить. Ви маєте все. Зараз потреба часу — змінити себе. Якщо ми змінимося, всі навколо зміняться".

Запропонована лектором тема настільки захопила присутніх, що дехто з них виявив бажання прослухати початковий курс лекцій Університету Брахма Кумарі за темою "Духовна наука здатна змінити життя", який проводиться безкоштовно.

Історія розвитку та діяльності Університету Брахма Кумарі налічує вже понад 65 років. Мета університету — вдосконалення людської особистості, соціальне оздоровлення суспільства, закладення підвалин для кращого світу, Брахма Кумарі — член Департаменту громадської інформації Організації Об'єднаних Націй, має генеральний консультативний статус (1-ї категорії) в її Економічній і соціальній раді та консультативний статус у Дитячому фонді ЮНІСЕФ, є партнером ЮНЕСКО і тісно співпрацює зі Всесвітньою організацією охорони здоров'я. За свою міжнародну благодійну діяльність, координацію та здійснення міжнародних програм і проєктів в ім'я миру університет Брахма Кумарі отримав від ООН сім нагород, у тому числі — звання "Вісник миру".

Сергій ФУРСЕНКО

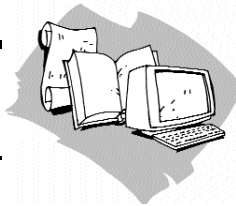
БОРТЬБА ЗІ СНІДОМ ТРИВАЄ...

До всесвітнього дня боротьби з ВІЛ/СНІДом (1 грудня) Україною прокотилася низка офіційних і неофіційних заходів. Марш проти СНІДу на Хрещатику 1 грудня організували Міжнародна громадська організація "Жіноча громада" спільно з Червоним Хрестом і Державним комітетом у справах сім'ї та молоді. Своїх прихильників втішив гурт "Мандри", що в арт-клубі "44" влаштував концерт "Легенда про Іванка та Одарку".

Водночас у 24 регіонах України проводиться відео-інтернет-конференція "Разом проти СНІДу: мобілізація зусиль — вимога часу". Серед учасників інтерактивного спілкування — представники Міністерства охорони здоров'я, Українського Центру СНІДу, Програми розвитку ООН, UNAIDS, Всесвітньої охорони здоров'я, Міжнародного фонду "Відродження" тощо. 5 грудня у приміщенні Українського дому відбулася виставка мистецьких робіт, присвячених ВІЛ/СНІДу, робіт людей, які живуть з ВІЛ.

І все ж залишається відкритим питання — як же зберегти націю від смертельної хвороби, що роблять відповідні урядові служби поза Днем боротьби зі СНІДом та куди пішли 150 млн. доларів гранту Ради Європи та транш Світового банку, виділених нашої державі на боротьбу зі СНІДом?

Сашко ЗУБ

Європейська хартія регіональних мов або мов меншин — високогуманний міжнародний правовий документ, основною метою якого є захист мов національних меншин, і насамперед тих, які, як сказано в преамбулі до Хартії, “знаходяться під загрозою відмирання”. При конкретному застосуванні положень Хартії, як зазначено знову ж таки в преамбулі до неї, треба обов'язково брати до уваги такі дві вимоги: 1) “охорона і розвиток регіональних мов або мов меншин не повинні зашкоджувати офіційним мовам і необхідності вивчати їх; 2) враховувати “специфічні умови та історичні традиції різних регіонів європейських держав”.

В усіх міжнародних документах, що стосуються захисту мов національних меншин, неодмінно підкреслюється важливість володіння державною (офіційною) мовою всіма членами даного суспільства.

У статті 5 Конвенції про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти, прийнятої Генеральною Асамблеєю ООН 14 грудня 1960 року, законодавець, гарантуючи особам, що належать до національних меншин, право вести власну освітню роботу з використанням своєї мови, водночас застерігає, “що здійснення цього права не перешкоджає особам, які належать до меншин, розуміти культуру і мову всього колективу”.

У статті 14 Рамкової Конвенції про захист національних меншин від 5 листопада 1995 року, де йдеться про право осіб, які належать до національних меншин, на викладання їхньої мови або навчання нею, робиться застереження, що це повинно робитися “без шкоди для вивчення офіційної мови або викладання цієї мовою”. І в коментарях до цієї статті уточнюється: “оскільки знання офіційної мови є одним із чинників соціальної злагоди та єдності”.

У першому пункті Гаазьких рекомендацій щодо прав національних меншин на освіту, прийнятих під егідою Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) у жовтні 1996 року, відразу після твердження, що право осіб, які належать до національних меншин, на збереження своєї самобутності “може бути повністю реалізоване тільки тоді, коли вони добре оволодіють своєю рідною мовою у процесі навчання”, зроблено суттєву і досить-таки категоричну приписку: “Разом з тим особи, які належать до національних меншин, зобов'язані інтегруватися в більш широке суспільство держави через належне володіння державною мовою”. У Пояснювальній записці це положення ще раз повторюється: “Така інтеграція вимагає набуття міцних знань як мови національної меншини, так і державної мови”.

Зазначимо, що два останні документи прийняті пізніше, ніж Європейська хартія регіональних мов або мов меншин (Хартію прийнято 5 листопада 1992 року), і, отже, вони мають переважальну юридичну силу порівняно з Хартією.

Щодо специфічних умов, про які йдеться в преамбулі до Хартії, то тут треба враховувати те, що більша частина України понад 300 років була колонією Російської імперії, яка забороняла, нищила українську мову й культуру. Не випадково навіть творець Радянської держави В. І. Ленін писав 1919 року:

“Зважаючи на те, що українська культура (мова, школа і т. д.) упродовж століть придушувалася російським царизмом і експлуаторськими класами, ЦК РКП ставить в обов'язок усім членам партії всіма засобами сприяти усуненню всіх перешкод до вільного розвитку української мови і культури... Члени РКП на території України повинні в ділі проводити право трудящих мас вчитися і говорити в усіх радянських установах рідною мовою, всіляко протидіючи русифікаторським спробам відтіснити українську мову на другий план” (Твори, т. 30, стор. 141). Таке саме безправне становище української мови й культури було й на територіях України, окупованих Польщею, Румунією, Угорщиною. Та нинішні ленінці виступають якими русифікаторами — в даному випадку їм не вигідно пам'ятати “заповіті вождя”.

Для української мови в Наддніпрянській Україні більш-менш сприятливі часи настали тільки в проміжку між 1920 і 1932 роками, проте пізніше її знову почали всіляко витісняти із суспільного життя, з освіти, з науки на користь російської мови, а людей, які ставали на її захист, було тавровано ярликом “українських буржуазних націоналістів” з усіма відповідними наслідками, що випливали з цього. Пригадаймо хоч би долю праці І. Дзюби “Інтернаціоналізм чи русифікація?”, долю В. Стуса, І. Світличного, тисяч інших так званих “українських

буржуазних націоналістів”.

Україна до здобуття незалежності фактично була у становищі колонії чи окупованої території: усім тут по-шовіністичному розпоряджалась метрополія — Москва, а раніше ще й Варшава, Бухарест, Будапешт. Унаслідок цього українська мова й культура в Україні зазнали колосальних втрат і зараз більше потребують захисту й підтримки, ніж мови й культури деяких національних меншин. Ситуація, яка історично склалася в Україні, передбачена статтею 5 Декларації про право на розвиток, прийнятої резолюцією 41/128 Генеральної Асамблеї ООН від 4 грудня 1986 року. У ній недвозначно стверджується право кожного народу, а отже, й українського, на усунення наслідків чужоземного панування, на компенсацію історичних втрат: “Держави повинні вживати рішучих заходів, спрямованих на ліквідацію масових і грубих порушень прав лю-

му розумінні застарілими. У прийнятому пізніше (1995 року) документі — Рамковій конвенції про захист національних меншин, у статті 14, де йдеться про беззаперечне право окремих осіб вивчати мову своєї меншини, докладніше враховано державні інтереси й особливості окремих країн: “У місцевостях, де традиційно проживають особи, які належать до національних меншин, або де вони становлять значну частину населення, Сторони, у разі достатньої необхідності, намагаються забезпечити, по можливості та в рамках своїх освітніх систем, особам, які належать до цих меншин, належні умови для викладання мови відповідної меншини або навчання цією мовою”. Тут варто звернути увагу на словосполучення “у разі достатньої необхідності”, “намагаються забезпечити”, “по можливості”. Усе це, як сказано в Коментарі до положень Рамкової конвенції, “дозволяє сторонам враховувати конкретні умови в своїх країнах”. І тут же навчання осіб, що належать до національних меншин, визначене як “двомовне навчання”, тобто навчання і мовою меншини, й державною мовою, бо тільки так можна забезпечити, як цього вимагає пункт 2 статті 21 Загальної декларації прав людини, право кожного “на рівний доступ до державної служби у своїй країні”, і не тільки це, а й рівні можливості здобуття вищої освіти за вибором.

У Пояснювальній записці до Гаазьких рекомендацій щодо прав національних меншин на освіту (1996 року) поняття двомовного навчання конкретизується: “Підходи типу “занурення”, згідно з якими викладання ведеться виключно державною мовою, за якого діти з національних меншин повністю інтегровані у класи з дітьми більшості населення, не відповідають міжнародним нормам. Це такою самою мірою стосується й сегрегованих шкіл, в яких уся навчальна програма викладається виключно із застосуванням рідної мови національної меншини протягом усього навчального процесу...” В Україні поки що майже всі школи для дітей російської, угорської та румунської меншин сегреговані, що не відповідає ні міжнародним нормам, ні потребам самих національних меншин.

Тому, прийнявши загальні вимоги Хартії щодо організації освіти національних меншин, у тлумаченні їх необхідно буде спиратися на конкретизовані рекомендації в цій галузі пізніших міжнародних документів — Рамкової Конвенції про захист національних меншин та Гаазьких рекомендацій щодо прав національних меншин на освіту.

Пропоновані для прийняття пункти й підпункти положень Хартії, які стосуються судочинства, засобів масової інформації, культурної діяльності, економіки й соціального життя, особливо ж зауважень не викликають.

Викликає тривогу запропонований для прийняття підпункт “а” пункту 2 із статті, що стосується адміністративних органів і публічних послуг, а саме:

“Стосовно органів місцевого самоврядування, на території яких чисельність мешканців, що вживають регіональні мови або мови меншин, виправдовує вжиття заходів, наведених нижче. Сторони зобов'язуються дозволяти і/або заохочувати: ...використання регіональних мов або мов меншин в рамках регіонального або місцевого самоврядування”.

Це положення вступає в суперечність зі статтею 10 Конституції України, згідно з якою держава забезпечує функціонування української мови як державної “в усіх сферах суспільного життя на всій території України”. Не узгоджується воно і з рішенням Конституційного Суду України від 14 грудня 1999 року про те, що “українська мова як державна є обов'язковим засобом спілкування на всій території України при здійсненні повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування (мова актів, роботи, діловодства, документації тощо)”. І без того окремі посадові й службові особи при виконанні ними службових обов'язків, деякі органи державної влади, представницькі та інші органи в Україні ігнорують українську мову як державну, використовуючи мову колишньої метрополії. З прийняттям цього підпункту українська мова знову, вже “законно”, у деяких регіонах України опиниться на задвірках, як це було в недалекому минулому, знову будуть зневажатися права українців на вживання й розвиток рідної мови.

Іван ЮЩУК,

завідувач кафедри слов'янської філології Київського міжнародного університету

P.S. Редакція “Слова Просвіти” щиро дякує

БІЛІНГВІЧНА ТРАГЕДІЯ

Продовження. Початок у числі 50 за 2002 р.

К олі говорити про трагедію реальної особи за умов білінгву, то, очевидно, центральною проблемою буде проблема М. Гоголя, якого вважають російським письменником, мало звертаючи увагу на те, що він переорієнтував російську літературу з пушкінського олімпійського шляху на шлях нескінченного християнського самопокутування, викриття “мертвих душ”, змушувши її довгі роки ходити в його “Шинелі”. Такою була історична “страшна помста” України, dokonana її геніальним, хоч і скаленим сином”, — зауважив С. Маланюк, вказуючи, якою ціною письменник самостверджувався, продираючись крізь нетрі неприродної двомовності, що спричинила, на думку С. Сфремова, несумісність “двох душ”: “одна — молода, свіжа”, пов'язана з “милим краєм”, друга — стареча, холодна, сувора, зі службовими замірами, з тим надмірним звеличенням “офіційної державності”, зрозуміло російської. На цей комплекс “двоєдушності”, що невдоволює переріс у непереможну недугу, вказував і сам М. Гоголь, принаймні у листі до Л. Смирнкової від 24 грудня 1844 року: “Я сам не знаю, яка моя душа, хохляцька чи російська”.

Вісь душевної драми М. Гоголя, якого ніколи не могла “народити” Росія, хоч би як того хотілося белінським чи набоківим, полягає, за спостереженням Л. Масенко, “у напруженому конфлікті між свідомими спробами гармонізувати суперечливу національну самоідентифікацію, ототожнити себе з російською нацією і глибинним підсвідомим опором цим спробам”, тобто здійснити неможливе. Як довів російський мовознавець І. Мандельштам на підставі аналізу гоголівських текстів, письменник постійно перекладав свої думки з материнської мови, а “не одразу поросійськи писав”, ненастанно відчував сумішність “общерусского языка”. До речі, сумішники, зокрема А. Григор'єв, розглядали його як українського письменника.

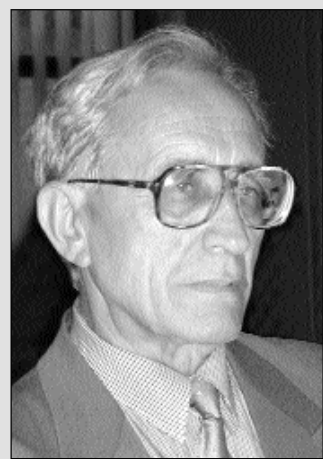
“Комплекси Гоголя” з відповідними рисами хворобливої двоєдушності позначалися на творчій долі багатьох митців — українців за походженням (Ф. Прокопович, Ф. Глинка, С. Наріжний, В. Короленко, А. Ахматова та ін.). Упродовж століть розгорталася драма переінакшення української душі, засвідчуючи, що стати іншим, не втративши своєї онтологічної етногенетичної сутності, — неможливо. Коли інтелектуали, вимиті імперською політикою на чужі ґрунти з рідних, спромагалися якось закорінитися, то денационалізована більшість, схильна до вітального стану, западала у “мерзоту запустіння”. Таким постав поросійщений син-перевертень, єдина безнадійна надія безталанної матері з оповідання І. Нечуя-Левицького “Дві московки”, який вимагав від неї продати останній притулок — хату, тому що йому заманулося “женіца”. З тієї ж причини побільшовичений та поросійщений син виганяє батьків з їхньої хати під час голодомору 1933 року, ставши активним інструментом комуністичного тоталітаризму, про що мовиться в повісті У. Самчука “Марія”. Твори належать різним століттям, але проблему затрутують ту ж саму. Вигнання батьків з рідної хати змарґалізованим білінгвом набуває трагічно символічного змісту. Розпадається рід, родина ізсердини, відтак нація ставиться на межу втрати своєї перспективи. Здається, одним із перших вдарило на сполох із цього приводу А. Свидницький, розкриваючи в повісті-хроніці “Люборацькі” руйнування української сім'ї, пошматованої чужинецькими впливами, втіленими в образах поросійщеного духовною семінарією Антося та Масі, спольщеної пансіоном Печериці-Печержинської. Вони, втративши кровне чуття, перетворилися на запалених ворогів. Світ із нівельованими морально-ціннісними категоріями позбавлявся будь-якого людського змісту, ставав абсурдним перед розкритою прірвою буття, до якої підводив приголомшеного читача прозаїк.

Трагедія Люборацьких — то трагедія України, розчакненої географічно та психологічно експансивними сусідами, отягненою кожною відірваною частиною свого організму у відмінні соціально-політичні та культурні континіуми. Потужні відцентрові сили поглиблювали катастрофу “двоєдушної” української душі, яка розпорошувала свою пасіонарну енергію, розгублювала свої націоцентричні орієнтири. Кожен її уламок, опинившись у російському, польському, німецькому і т. д. середовищі, зазнав такого докорінного переінакшення, що коли вони знову поєднувалися, то між ними виникали серйозні непорозуміння, а то й протистояння, які переростали у ворожнечу. Знову повернена до “цілості” душа не впізнавала себе в повній своїй частині та й не впізнає досі у штучній проблемі “східняків” та “західняків”.

Закінчення буде.

Юрій КОВАЛІВ,
доктор філологічних наук, професор

ПРО РАТИФІКАЦІЮ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ХАРТІЇ РЕГІОНАЛЬНИХ МОВ АБО МОВ МЕНШИН

Наприкінці жовтня цього року Президент України подав до Верховної Ради України на затвердження проект Закону України Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин. Положення Хартії стосуються освіти, судочинства, адміністративного управління й надання публічних послуг, засобів масової інформації, культурної діяльності, економіки й соціального життя. Законопроект передбачено прийняття зобов'язань застосовувати 42 пункти й підпункти з положень, запропонованих Хартією, щодо 13 мов національних меншин в Україні, а саме: білоруської, болгарської, гагаузької, грецької, єврейської, кримськотатарської, молдавської, німецької, польської, російської, румунської, словацької та угорської.

Усі мови заслуговують якнайбільшій повазі. Немає гірших і кращих мов. Але держава України створена для того, щоб насамперед захистити досі нівечену українську мову й культуру. Уже в прийнятому 1989 року Законі про мови зазначалося, що “українська мова є одним із вирішальних чинників національної самобутності українського народу”, її державність забезпечує “гарантування його суверенної національно-державної майбутності”. У “Декларації про державний суверенітет України”, прийнятій Верховною Радою Української РСР 16 липня 1990 року, серед іншого проголошувалося:

“Українська РСР забезпечує національно-культурне відродження українського народу, його історичної свідомості і традицій, національно-етнографічних особливостей, функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя”. Про “відшкодування втрат, яких зазнала українська мова у сфері суспільного функціонування внаслідок заборони і переслідувань у минулому”, йшлося у Комплексних заходах щодо всебічного розвитку і функціонування української мови, затверджених Кабінетом Міністрів України 8 вересня 1997 року.

Єдина мова — основна ознака й найважливіша умова існування нації як етнічної, так і політичної, запорука повноцінної, плідної участі її в духовному житті людства і власного поступального розвитку. З мови починається й мовою зміцнюється держава. Єдину мову на всій території утверджує держава, якщо вона виражає інтереси свого народу.

Європейська хартія регіональних мов або мов меншин — документ, який дає змогу враховувати всю складність, усі особливості внутрішньої ситуації в тій чи іншій країні. Україні, яка щойно вивільняється з колоніальних пут, потрібні такі зобов'язання перед європейським співтовариством, які б, забезпечуючи права осіб, що належать до національних меншин, на рідну мову, культуру, освіту цією мовою тощо, водночас анітрохи не гальмували згуртування її населення в єдине сконсолідоване суспільство. І це повністю відповідатиме духові, основному спрямуванню Хартії, інших міжнародних документів, що стосуються захисту прав національних меншин.

Щодо освіти, то рекомендації Хартії в цій галузі можна вважати не зовсім чіткими й у певно-